

**Informe de seguiment 2016-2017
de la mesura de govern:
*Millora del sistema per a l'abordatge
integral de les violències masclistes***

BCN

**2016
2017**

Barcelona, novembre de 2017

ÍNDEX

Presentació.....	5
1. Sistema d'informació i anàlisi.....	7
2. Sistema de detecció, d'atenció i recuperació.....	10
a) Reforç dels sistemes d'atenció i dels equips professionals.....	10
b) Millores de la resposta institucional.....	14
c) Ampliació dels recursos bàsics per a la recuperació.....	17
d) Suport a la societat civil organitzada i a les persones de l'entorn de les dones.....	20
e) Reforç i definició dels criteris d'intervenció per a la recuperació de la infància i l'adolescència.....	22
f) Actuacions vinculades al sistema judicial.....	24
g) Actuacions per visibilitzar i reforçar la intervenció en matèria de violència sexual i comunitària.....	25
3. Sistema de prevenció.....	28
a) Actuacions per avançar cap a una estratègia compartida de prevenció.....	29
b) Actuacions de sensibilització social i per a una comunicació no sexista.....	33
4. Reptes i prioritats per al proper any.....	36
5. Execució pressupostària.....	39
Annex 1. Pla estratègic contra el sexisme a la ciutat.....	46
I. Presentació de l'estratègia.....	49
II. Metodologia d'elaboració.....	51
III. Diagnosi de les intervencions prèvies a aquest pla.....	52
IV. Eixos d'intervenció.....	54
Eix d'intervenció 1: Coneixement, avaluació i recerca.....	55
Eix d'intervenció 2: Incidència ciutadana.....	57
Eix d'intervenció 3: Formació i educació.....	61
V. Model de governança.....	64
VI. Pressupost.....	65
VII. Annexos.....	66
Annex I marc normatiu i programàtic. Marc estatal, autonòmic i local.....	66
Annex II Glossari.....	69
Annex III. Metodologia.....	70
Annex IV. Diagnosi.....	76
Annex 2. Dades d'activitat dels serveis municipals.....	86

La violència masclista és un problema **públic de gran envergadura** que, lluny de reduir-se, persisteix any rere any. N'és una evidència el fet que des del novembre del 2016 **han estat assassinades per violència masclista, a la nostra ciutat, tres dones i un nadó**, i es va registrar un intent de feminicidi que va acabar amb la mort del fetus d'una quarta dona.

A més, es disposa de noves dades sobre el fenomen gràcies a l'Enquesta catalana de violència masclista (ECVM) 2017, que ha disposat d'una mostra representativa d'informació de Barcelona i els seus districtes. Així, si es té en compte **tot el cicle vital, més de la meitat de les dones de la ciutat, un 57,7%, ha patit violència masclista** (sense tenir en compte comentaris, gestos sexuals i exhibicionisme). I **un 31% de les dones, una de cada tres, ha patit fets de violència molt greus** al llarg de la vida.

Pel que fa a la violència masclista patida des dels 15 anys, un **23,4%**, és a dir, gairebé una de cada quatre dones, **ha patit una victimització per fets molt greus** (violacions, agressions físiques violentes, tocaments amb violència, amenaces amb represàlies, emportar-se els fills o filles sense permís, etcètera). Durant la infància, un 13% va patir violència molt greu, i només en el darrer any, el 2016, **un 13,8% de les barcelonines va rebre alguna agressió masclista**, sense tenir en compte comentaris, gestos sexuals i exhibicionisme; mentre que un 2,3% de dones va patir fets molt greus.

En aquest context, el 25 de novembre de 2017 se celebren dos anys de l'aprovació de la mesura de govern Millora del sistema per a l'abordatge integral de les violències masclistes a Barcelona (MG d'ara endavant). Per donar continuïtat al compromís de transparència i rendició de comptes de la Regidoria de Feminismes i LGBTI, a continuació es presenta un informe de seguiment que permet **explicar en quins aspectes s'ha avançat des del novembre del 2016** (data de tancament del primer informe, relatiu al període 2015-2016) **i quines són les previsions per al proper any**, és a dir, fins al novembre del 2018.

La MG s'estructura en tres blocs que tracten els elements clau per a l'abordatge integral de les violències masclistes: el sistema d'informació i anàlisi del fenomen; el sistema de detecció, atenció i recuperació, i el sistema de prevenció. És precisament en aquest tercer bloc en el qual s'ha produït un dels avenços més significatius del període 2016-2017: l'aprovació del **Pla estratègic contra el sexisme a la ciutat**. Un full de ruta per al període 2017-2022 que defineix un marc d'actuació més coherent, integral, i compartit amb els actors feministes, socials i institucionals de la ciutat, capaç d'incidir en tots els factors estructurals que mantenen i reproduïxen el sexisme, és a dir, el sistema de creences que es troba a la base de les violències masclistes (vegeu l'annex 1). Amb la definició d'aquest pla contra el sexisme, els blocs de la MG queden organitzats de la manera següent:

Eixos		Actuacions
Bloc 1	Sistema d'informació i anàlisi	6
Bloc 2	Sistema de detecció, atenció i recuperació	31
	a) Reforç dels sistemes d'atenció i dels equips professionals	7
	b) Millores de la resposta institucional	7
	c) Ampliació dels recursos bàsics per la recuperació	4
	d) Suport a la societat civil organitzada i a les persones de l'entorn de les dones	2
	e) Reforç i definició dels criteris d'intervenció per la recuperació de la infància i l'adolescència	5
	f) Actuacions vinculades al sistema judicial	3
	g) Actuacions per visibilitzar i reforçar la intervenció en matèria de violència sexual i comunitària	3
Bloc 3	Sistema de prevenció	
	Pla Estratègic contra el Sexisme a la ciutat	

L'estructura descrita és precisament la que segueix l'informe de seguiment que es presenta a continuació, el qual detalla per cada bloc i àmbit en què s'ha centrat l'actuació municipal des del novembre del 2016, quins són els resultats de les accions començades i quins són els reptes que es plantegen per al proper any.

1. SISTEMA D'INFORMACIÓ I ANÀLISI

Una de les qüestions fonamentals per conèixer i poder actuar en la lluita contra les violències masclistes és **disposar d'un sistema d'informació sòlid, eficaç i periòdic que aporti dades rigoroses** sobre la ciutat. Per això, les **sis actuacions previstes per la MG en aquest bloc** s'adrecen, d'una banda, a **millorar les fonts i els sistemes de recopilació i anàlisi de les dades** relatives a les violències masclistes a la ciutat, tant les que fan referència a la incidència com als processos d'atenció i recuperació; i, d'altra banda, a dissenyar un **mapa d'actius de la ciutat** que permeti conèixer el conjunt d'actors socials i institucionals que intervenen en l'àmbit de les violències masclistes i que disposen de dades relatives a prevalença, incidència i cobertura.

Una de les actuacions més importants dutes a terme ha estat la signatura d'un conveni amb la Generalitat de Catalunya perquè **l'Enquesta de violència masclista de Catalunya (EVMC)**, que es va dur a terme entre els mesos de novembre i desembre del 2016, **ampliés la mostra**, tant d'homes com de dones, **per a la ciutat de Barcelona**. D'aquesta manera, es van obtenir resultats representatius de la ciutat i segregables per districtes. En aquests moments, **ja es disposa d'una primera anàlisi dels resultats** que es presentaran públicament en breu i que permeten reiterar la vigència del plantejament sobre el qual es fonamenta la MG: la violència vers les dones és un problema públic de magnitud que persisteix any rere any.

Per la seva banda, en el marc de l'actuació orientada a la **millora del SIAS**, el Sistema d'Informació d'Acció Social que gestiona les bases de dades dels expedients de tots els serveis d'atenció social de l'Ajuntament, el mes d'abril passat s'hi va fer efectiva la **incorporació del Servei d'Atenció a Homes per a la promoció de relacions no violentes (SAH)**. Això ha significat una millora en la protecció de les dades personals dels usuaris del servei, i una gestió més àgil dels indicadors d'atenció i funcionament, la qual cosa ha facilitat la coordinació interna entre serveis.

A més, el juny del 2017 es va constituir la **Comissió de Governança del SIAS**, un grup de treball que té com a missió **centralitzar la gestió i supervisió de noves funcionalitats, modificacions i canvis en el SIAS i vetllar perquè l'organització disposi de la informació necessària a l'hora de prendre decisions i gestionar els recursos de tots els serveis que hi estan integrats**. En les primeres reunions que s'han dut a terme, de periodicitat mensual, s'ha fet una revisió i anàlisi de l'ús dels diferents camps del SIAS amb l'objectiu d'establir els criteris generals sobre la informació que ha de constar en l'expedient de les persones usuàries a fi de configurar-ne correctament el perfil des de qualsevol servei.

En referència a les **utilitats del SIAS per als Punts d'Informació i Atenció a les Dones (PIAD)**, es preveu que, en breu, es puguin incorporar els indicadors de procés, relacionats amb les diferents fases de recuperació de la violència masclista de parella. A més, actualment s'estan revisant els indicadors actuals de l'activitat comunitària del servei per poder extreure dades més precises de l'impacte del treball comunitari dels PIAD.

7

Direcció de
Feminismes i LGTBI
Àrea Drets de
Ciutadania, Cultura,
Participació
i Transparència

Informe de seguiment
2016-2017 de la mesura
de govern: *Millora del
sistema per a l'abordatge
integral de les violències
masclistes*

En el cas del **Servei d'Atenció, Recuperació i Acollida (SARA)**, les millores relatives a l'aplicació informàtica es van implementar durant el mes de juliol del 2017, i va aportar una millora significativa de la qualitat de les dades dels indicadors automatitzats. Tot i això, encara hi ha alguna millora que no funciona com s'havia previst i l'IMI està treballant per solucionar-ho al més aviat possible.

D'altra banda, la MG també preveia **fer el mapa d'actius** de la ciutat per identificar el conjunt d'actors socials i institucionals que estan intervenint en l'àmbit de les violències masclistes i que disposen de dades relatives a prevalença, incidència i cobertura. En aquests moments, s'estan definint els continguts i el procés pel qual es contractarà la realització d'aquest mapa.

A més, el 2016 es va pactar amb la Direcció de Prevenció de la Gerència de Seguretat i Prevenció **l'ampliació** amb una pregunta **del qüestionari de l'Enquesta de victimització de Barcelona (EVB)** a fi de conèixer millor la incidència de les violències masclistes a l'espai públic. En aquest sentit, els **resultats de l'EVB 2017¹** permeten conèixer la incidència específica de les agressions sexuals en l'àmbit de victimització per seguretat personal. Aquest tipus de violència masclista està present en el 0,4% dels casos de victimització de la seguretat personal, amb un 0,7% en el cas de les dones i un 0,2% en el dels homes. L'EVB, a més, permet creuar aquesta prevalença amb els espais on s'han produït els fets.

A més, per **millorar el coneixement de la violència masclista a l'espai públic**, s'ha estat treballant en la **creació d'una aplicació** que en aquests moments està en fase de proves. És a dir, que s'està duent a terme una prova pilot amb 50 dones de la ciutat. L'aplicació permetrà que les dones puguin informar de les agressions que poden patir a l'espai públic amb geolocalització i, per tant, es coneixerà amb més detall quines són les zones més o menys segures de la ciutat. Així, l'aplicació, que neix amb la voluntat de ser una eina permanent, permet generar informació estadísticament vàlida sobre violència masclista a l'espai públic i tenir un panell continu en el temps.

Per acabar, i en relació amb la millora dels indicadors de detecció del tràfic d'éssers humans amb finalitats d'exploatació sexual (TEH-ES) i per recollir dades sobre la seva prevalença, s'està desenvolupant una **eina per detectar situacions de TEH-ES**. La primera proposta dels indicadors d'aquesta eina ja l'ha contrastat la Taula Interinstitucional i ara està pendent de finalització.

1 Consultable a: <http://ajuntament.barcelona.cat/prevencio/sites/default/files/documents/informe-enquesta-victimitzacio-2017.pdf>

Quadre resum de l'estat de les actuacions d'aquest bloc:

Bloc 1. Sistema d'informació i anàlisi			
Codi	Actuació	Estat 2016	Estat 2017
1.1	Crear un sistema unificat de recull i anàlisi de les dades de prevalença, àmbits i formes en què es manifesten les violències masclistes a la ciutat. Informar de les dades disponibles elaborant un informe bianual i difonent-lo pel web del Departament de Feminismes i LGTBI.	En execució	En execució
1.2	Revisar i millorar el SIAS durant aquests quatre anys perquè reculli àmpliament tot el procés d'atenció i recuperació, inclosos tots els serveis vinculats a aquests processos.	En execució	En execució
1.3	Dissenyar un mapa d'actius de la ciutat per conèixer el conjunt d'actors socials i institucionals que intervenen en la resolució del problema i que disposen de dades relatives a prevalença, incidència i cobertura.	Pendent	En execució
1.4	Garantir la recollida i l'anàlisi de les dades de detecció i atenció per districtes i atenent a la diversitat de les dones per motius de diversitat funcional, edat, salut mental i origen nacional i/o ètnic. Contribuir econòmicament els propers anys a l'Enquesta de victimització de Catalunya.	En execució	En execució
1.5	Garantir que l'Enquesta municipal de victimització, o alguna altra enquesta de l'àmbit de la seguretat, aporti dades sobre violència masclista de manera periòdica i en faci una anàlisi.	En execució	En execució
1.6	Recopilar dades sobre la prevalença dels matrimonis forçats, mutilació genital femenina i del tràfic d'éssers humans amb finalitats d'explotació sexual a Barcelona, inclosos tots els actors socials i institucionals de la ciutat que intervenen en aquests casos, com ara el sistema educatiu, sanitari o policial, entre altres.	En execució	En execució

9

Direcció de Feminismes i LGTBI
Àrea Drets de Ciutadania, Cultura, Participació i Transparència

Informe de seguiment 2016-2017 de la mesura de govern: *Millora del sistema per a l'abordatge integral de les violències masclistes*

2. SISTEMA DE DETECCIÓ, D'ATENCIÓ I RECUPERACIÓ

El segon bloc, tal com s'apuntava a la introducció, té una complexitat i amplitud més elevada i, per això, s'ha estructurat en set àmbits temàtics. Aquest informe de seguiment descriu els resultats aconseguits des del primer informe de seguiment presentat el novembre del 2016, fins a l'actualitat, per cada un d'aquests resultats.

A) REFORÇ DELS SISTEMES D'ATENCIÓ I DELS EQUIPS PROFESSIONALS

Tal com s'explicava a la MG, la resposta institucional a les violències masculines a Barcelona es vertebrava mitjançant l'articulació d'una sèrie de serveis: els PIAD, el SARA, els centres de serveis socials bàsics (CSS), el Programa de teleassistència mòbil per a víctimes de la violència de gènere (ATENPRO), el SAH i el dispositiu de recursos d'acolliment d'urgència i de llarga estada, entre altres. Les dades d'atenció de dones, fills i filles i homes, del gener al setembre del 2017, es poden veure a l'annex 2.

En aquest marc, la MG fixava la **necessitat d'augmentar els recursos pressupostaris destinats als serveis i, també, millorar les condicions laborals de les treballadores i treballadors**. Així mateix, també s'identificava la necessitat de dur a terme **avaluacions periòdiques** del funcionament dels serveis i **d'augmentar la diversitat de les dones ateses**.

En el transcurs del primer any de desplegament de la MG, l'assoliment més significatiu en aquest àmbit va ser la **internalització de la gestió dels PIAD i del SARA**. A partir d'aquí, des del novembre del 2016 i sobretot durant el 2017, els esforços s'han centrat en **l'ampliació dels equips dels dos serveis**. En el cas dels PIAD, això s'ha concretat en el següent:

- **Ampliació del servei d'assessorament jurídic:** per oferir una cobertura més gran a les usuàries dels PIAD. L'increment ha implicat passar de quatre a sis hores setmanals en vuit PIAD, de tres a cinc hores setmanals en dos PIAD i es manté la cobertura

de dues hores setmanals a l'antena del PIAD de la Zona Nord a Nou Barris. Han augmentat, també, les hores per a intervenció grupal i comunitària de l'assessorament jurídic dels PIAD a tota la ciutat.

- **Augment de la dotació de personal:** s'ha ampliat la jornada laboral de tècniques i psicòlogues, que ha passat de 35 hores setmanals a 37,5; s'han incorporat tres psicòlogues més des del juny (ara es disposa a tots els PIAD de psicòloga a jornada completa, a excepció de les Corts i Sarrià - Sant Gervasi); ara es disposa d'una tècnica comunitària a jornada completa, i s'ha creat la figura de coordinació que també fa treball comunitari.

Amb tot això i l'ampliació del servei d'assessorament jurídic de gestió externalitzada, **l'equip dels PIAD ara té 30 professionals per a tota la ciutat**.

En el cas del **SARA**, l'increment de l'equip ha implicat passar **de 27 a 41 persones** amb els perfils següents:

- Per a tractament social i psicològic, s'ha incrementat en una treballadora social i quatre psicòlogues.
- Per a intervenció amb infància, s'ha incrementat amb una educadora social i tres psicòlogues.
- Per a urgències, s'ha incrementat amb dues treballadores socials.

- Per a assessorament jurídic i laboral, s'ha incrementat amb una advocada.
- Per a servei de recepció i equip administratiu, s'ha contractat un servei extern per cobrir tota la franja horària. Això permet alliberar d'aquesta feina el personal administratiu del servei, que es podrà dedicar a tasques més qualificades.

Pel que fa a l'**aplicació de clàusules socials en la contractació pública del SAH**, la licitació del contracte de serveis s'ha dut a terme aplicant les mesures de contractació pública sostenible i procediment obert. En aquests moments, el contracte es troba en fase de formalització i **incrementa en un 91,5% les hores de professionals del servei**, tant les destinades a l'atenció de tractament, com a la prevenció de la violència masclista.

També en el marc de l'aplicació de clàusules socials, aquestes s'han incorporat en la **contractació de la gestió i la prestació dels tallers dels PIAD** i se n'ha augmentat tant la dotació pressupostària com el nombre d'hores; i també en els plecs de **licitació del programa "Paranys de l'amor"**.

D'altra banda, més enllà de l'ampliació d'equips, la MG també preveia en aquest bloc l'establiment d'un **canvi en el model organitzatiu dels PIAD**. En aquest sentit, i amb data 29 de maig, es va implantar el **nou horari** del servei, que ara és de dilluns a divendres, de 9.00 a 20.00 hores. A més, **l'atenció es fa amb cita prèvia** que es pot demanar telefònicament o bé, dins del nou horari, hi ha una franja concreta en la qual es pot demanar hora de manera presencial i que és diferent a cada districte. En aquests moments s'està **treballant per implantar un call center** per als PIAD utilitzant la plataforma telefònica que

tenen els serveis socials de la ciutat.

Pel que fa a la posada en marxa de les **millores dels criteris organitzatius del circuit d'atenció bàsica** en casos de violència masclista, aquestes van entrar en vigor l'1 de novembre passat. Per fer-ho possible, **s'ha format un nombre aproximat de quatre-cents professionals del circuit**, 30 dels PIAD, 40 del SARA i 300 dels centres de serveis socials (CSS). Els canvis principals que s'han desplegat són els següents:

Per a tots els serveis:

- Es passa el Protocol de valoració del risc de violència de parella contra la dona (RVD-BCN) al més aviat possible, així que es tingui constància de l'existència de violència masclista de parella.
- S'informa sempre el camp corresponent de violència masclista i, en cas que es tracti de violència masclista de parella, també del nivell de risc detectat per l'RVD-BCN. Els CSS i els PIAD registren aquestes dades al SIAS; i el SARA ho fa a la seva aplicació informàtica, que està vinculada al SIAS.

A més:

- Els **CSS** atenen dones amb risc baix i moderat, i casos de risc alt quan la dona no vol ser derivada al SARA.
- Els **PIAD** atenen amb tractament psicològic dones amb risc baix o moderat i sense complexitats afegides.
- El **SARA** atén dones amb risc alt amb o sense acolliment (per accés directe i per derivació de CSS i PIAD), i dones amb risc baix o moderat que hi han accedit directament i que no volen o poden ser ateses al CSS pel fet que

ser atesa al territori suposi algun risc. A més, el SARA ha designat i desplaçat al territori un o una professional quan els PIAD i els CSS li demanen fer entrevistes conjuntes per afavorir les derivacions en casos d'alt risc quan la dona no accepta l'acolliment que se li proposa ni tampoc ser derivada al SARA per rebre atenció ambulatoria. I es manté l'espai interconsulta quan els PIAD i els CSS li requereixen.

En aquest marc, quant al **desplegament del treball comunitari dels PIAD**, la millora organitzativa del servei ha permès dedicar dos perfils professionals a donar resposta a diverses demandes i projectes comunitaris a tota la ciutat. La seva tasca està destinada, principalment, als eixos d'intervenció següents:

- Treball amb col·lectiu de “dones focus”, és a dir, que no arriben als serveis com, per exemple, dones migrades, joves i grans; o de territoris concrets que tampoc accedeixen als PIAD.
- Suport a entitats i associacions de dones.
- Suport als districtes en l'organització de les activitats de sensibilització (xerrades, exposicions, videofòrums, etc.) o bé vinculades a les diades del 8 de març i/o del 25 de novembre.
- Suport i assessorament a professionals.
- Presència en els espais de participació dels districtes.
- Participació en els consells de dona, igualtat o feminismes dels districtes.

Per acabar, la **minimització de l'estrès psicosocial entre els equips professionals dels serveis d'atenció** s'està assolint a través de diversos mecanismes. D'una banda, s'han ampliat les ràtios de plantilla i s'han incrementat les hores per dur a terme la gestió. Així, els i les professionals fan un 60% d'atenció i un 40% de gestió. A més, també s'està incidint en la distribució horària de les visites de manera que no n'hi hagi més de tres seguides. Al SARA també s'ha desenvolupat un model de mentories i un sistema de supervisions de casos individuals i grupals per a les noves professionals que entren. Tot plegat ha permès reduir considerablement l'estrès psicosocial dels equips.

Quadre resum de l'estat de les actuacions d'aquest àmbit:

Bloc 2. Sistema de detecció, d'atenció i recuperació			
a) Reforç del sistema d'atenció i dels equips professionals			
Codi	Actuació	Estat 2016	Estat 2017
2.1	Reforçar els recursos humans i materials per a l'atenció al dispositiu municipal d'atenció per violència masclista: CSS, SARA, PIAD i SAH.	Pendent	En execució
2.2	Impartir formació en perspectiva de gènere i especialització en violències masclistes dels equips professionals dels centres de serveis socials.	En execució	Acabada
2.3	Posar en marxa les millores en els criteris organitzatius del circuit per a l'atenció bàsica en casos de violència masclista per afavorir una coordinació més eficaç entre PIAD, SARA, SAH i CSS, i reforçar el pressupost dedicat a la coordinació dels serveis.	Pendent	En execució
2.4	Establir un canvi en el model organitzatiu dels PIAD perquè proporcionin, en els casos previstos en el document <i>Millores en el model d'atenció de violència masclista als serveis socials bàsics de l'Ajuntament de Barcelona</i> , tractament psicològic a dones que viuen violència masclista, mitjançant l'especialització de les professionals, i perquè passin a desplegar un treball comunitari que permeti la coordinació i suport del teixit social en la detecció i acompanyament a les dones.	En execució	En execució
2.5	Impulsar plecs de contractació pública dels diferents recursos externalitzats que garanteixin un valor més gran a les aportacions tècniques i unes condicions laborals dignes a les treballadores.	En execució	En execució
2.6	Incloure en l'estudi sobre la viabilitat i la pertinença de la municipalització de les externalitzacions de l'Ajuntament els serveis contra la violència masclista.	Acabada Internalització feta	∅
2.7	Abordar i minimitzar l'estrès psicosocial dels equips de professionals dels serveis d'atenció contra la violència masclista, i proporcionar el suport psicològic necessari.	Pendent	En execució

13

Direcció de Feminismes i LGTBI
Àrea Drets de Ciutadania, Cultura, Participació i Transparència

Informe de seguiment 2016-2017 de la mesura de govern: *Millora del sistema per a l'abordatge integral de les violències masclistes*

B) MILLORES DE LA RESPOSTA INSTITUCIONAL

El segon àmbit d'aquest bloc s'orienta a millorar la coordinació de la resposta institucional a les violències masclistes. En aquest sentit, la diagnosi de la MG va constatar la necessitat d'avaluar les competències del Circuit Barcelona contra la violència masclista per ampliar-ne la cooperació i el lideratge interinstitucionals, crear una mesa institucional d'àmbit polític per garantir acords i legitimar procediments, definir noves metodologies de treball en xarxa i revisar i crear nous protocols d'actuació. És a dir, es considerava cabdal **potenciar un treball en xarxa eficaç i eficient per a una intervenció coordinada amb objectius i estratègies compartides.**

En aquest marc, l'actuació més significativa del primer any d'aplicació de la MG va ser **l'avaluació del Circuit que ha permès implementar una sèrie de millores**, en el transcurs del 2017, que consisteixen, en primer lloc, en la **creació d'una plaça nova tècnica** al Departament d'Atenció i Informació a les Dones per coordinar i liderar la part municipal dels circuits territorials i en coordinació amb els territoris. En aquests moments, aquesta plaça està en fase de concurs.

En segon lloc, les millores del Circuit també han consistit en la **creació del Grup Motor**, que té funcions impulsores i estratègiques, i està integrat per agents clau amb nivell de comandament. Al Grup Motor, que ja ha fet quatre reunions, s'hi ha incorporat per primera vegada una persona amb nivell de comandament del Consorci d'Educació de Barcelona i dues persones designades pel grup de treball d'abordatge de les violències masclistes (GTVM) del Consell de les Dones de Barcelona.

A més, i en tercer lloc, **s'han definit la missió i les funcions** de l'antiga Comissió Tècnica (ara **Plenària del Circuit**), s'han designat **noves persones referents** de serveis, s'han actualitzat la resta de membres i s'ha convocat una sessió de treball per al desembre.

Pel que fa als **circuits territorials**, les millores s'han orientat en la **incorporació de serveis que no hi participaven o que ho feien només en alguns territoris**. Per això, s'han designat persones referents dels equips d'atenció a la infància i adolescència (EAIA), del SAH, dels CSS, dels centres de salut mental d'adults i infantils i juvenils (CSMA i CSMIJ), dels centres d'atenció i seguiment de drogodependències (CAS), dels centres d'atenció primària (CAP) i d'hospitals.

A tots els circuits territorials **s'han presentat els resultats de l'avaluació i s'han consensuat les línies de millora que cal impulsar**. Així, actualment s'està treballant per establir els objectius i el pla de treball per al 2018 de cada un dels circuits territorials. S'ha impulsat la creació de dues subcomissions de treball: una per definir el pla de formació, que ja s'ha reunit una vegada; i una altra per millorar els sistemes de registre de dades de violència masclista i protecció de dades, que està pendent d'una primera reunió.

Pel que fa al Circuit, també s'ha treballat en els diversos protocols d'assetjament i agressions sexuals en contextos d'oci i festes de barri que s'expliquen més endavant.

Tal com s'ha explicat en l'apartat anterior, ja s'ha **incorporat l'estratègia d'anàlisi conjunta de casos entre els PIAD, CSS i el SARA**. Així, des de principis de novembre, el SARA té designat i desplaça al territori un o una professional en cas que els PIAD i els CSS li requereixin per fer entrevistes. A més, manté **l'espai interconsulta** en casos en què els PIAD i els CSS així ho requereixen.

Pel que fa al **progrés en el model d'intervenció amb dones migrades que no tenen papers**, en col·laboració amb el programa "BCN intercultural", en aquests moments es treballa des del PIAD de Sant Martí fent intervenció grupal amb dones que estan en situació de reagrupament. En aquest sentit, la idea és poder millorar la seva vinculació al servei i a totes les intervencions que fa, tant individuals com grupals. De fet, enguany aquest col·lectiu ha començat a participar en el taller "Dona i esport", que és una activitat que es fa tot l'any, en la qual no només es treballa el procés individual de les dones sinó també la xarxa social. En el futur s'espera ampliar aquest tipus d'intervenció a dos districtes més: Sant Andreu i Nou Barris.

D'altra banda, la diagnosi de la MG també detectava la necessitat de **millorar la difusió dels recursos existents d'atenció a les persones que viuen violències masclistes**. Per fer-ho, seguint la línia del primer any d'implementació de la MG, s'ha optat per continuar la **campanya #BCNantimasclista**; en totes les seves accions comunicatives s'ha fet èmfasi a donar a conèixer la xarxa de serveis que hi ha. Destaca, aquí, la instal·lació de diversos estands de prevenció i atenció en casos de violències masclistes en contextos d'oci, en els quals s'ha dedicat un esforç important a oferir informació de la xarxa de serveis a totes les persones que s'hi han atansat. També s'ha donat continuïtat al **web específic anomenat BCN Antimasclista**² i que centralitza tota la informació vinculada a l'abordatge integral de les violències masclistes a la ciutat.

Per acabar, pel que fa al **protocol de dol de ciutat davant del femicidi o de l'intent de femicidi**, lamentablement des de la seva aprovació, el setembre del 2016, s'ha activat quatre vegades: el desembre del 2016, arran de l'assassinat d'una dona al districte de les Corts; el març del 2017, per un intent de femicidi que va tenir lloc al districte de Nou Barris i que va provocar la mort del fetus de la dona; el mes d'abril, per un assassinat a Ciutat Vella, i el mes d'octubre, per l'assassinat d'una dona i el seu nadó al districte de Sant Martí.

15

**Direcció de
Feminismes i LGTBI**
Àrea Drets de
Ciutadania, Cultura,
Participació
i Transparència

Informe de seguiment
2016-2017 de la mesura
de govern: *Millora del
sistema per a l'abordatge
integral de les violències
masclistes*

---

2 Vegeu: <http://www.barcelona.cat/bcnantimasclista>

Quadre resum de l'estat de les actuacions d'aquest àmbit:

Bloc 2. Sistema de detecció, d'atenció i recuperació			
b) Millores de la resposta institucional			
Codi	Actuació	Estat 2016	Estat 2017
2.8	Avaluar el Circuit Barcelona contra la violència masclista i establir les millores pertinents d'acord amb les recomanacions de l'avaluació. Donar un nou impuls interinstitucional i de colideratge.	Acabada	∅
2.9	Avançar en metodologies d'intervenció en l'atenció específica en funció de la diversitat sexual, els recursos econòmics, l'origen nacional i/o ètnic, la diversitat funcional, i l'edat, sense incórrer en la victimització múltiple en els processos d'atenció.	Pendent	Pendent
2.10	Incorporar l'estratègia d'anàlisi conjunta de casos als PIAD, CSS i el SARA. Consolidar els espais d'assessorament o interconsulta entre professionals per analitzar els casos i valorar-ne l'abordatge.	En execució	En execució
2.11	Avançar en el model d'intervenció amb dones migrades que no tenen papers.	Pendent	En execució
2.12	Definir millores en els mecanismes de detecció i atenció de la violència masclista que viuen les dones grans de manera coordinada i amb l'assessorament de les entitats de gent gran de la ciutat.	Pendent	Pendent
2.13	Desplegar, durant el mandat, una campanya informativa continuada sobre els recursos existents d'atenció a les persones que viuen violències masclistes.	En execució	En execució
2.14	Elaborar un protocol de dol de ciutat, definit conjuntament amb els moviments feministes de la ciutat, que permeti visibilitzar el rebuig institucional de manera sistemàtica i ferma davant el femicidi o l'intent de femicidi, i coordinar els diversos actors institucionals implicats i tota l'atenció individual, familiar i comunitària necessària.	Acabada	∅

C) AMPLIACIÓ DELS RECURSOS BÀSICS PER A LA RECUPERACIÓ

La diagnosi de la MG assenyalava un increment important dels acolliments a dones que viuen violència masclista i els seus fills i filles, tant els d'emergència com els de llarga estada, en el transcurs dels darrers anys. Així mateix, la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista, fixa el dret d'accés a un habitatge i el dret a l'ocupació i a la formació ocupacional com a elements clau per a la recuperació de les dones que es troben en situació de violència, la garantia dels quals recau, en gran mesura, entre les competències municipals.

Per tots aquests motius, en aquest àmbit l'actuació de millora de la MG que s'ha prioritzat ha estat **l'augment del nombre de places d'acollida per a dones i els seus fills i filles víctimes de violència masclista**. Així, el 2017 n'hi ha un 13,64% més respecte del 2016, ja que actualment es disposa de les places següents:

- Per **acolliment d'urgència**, el CMAU-VM té 27 places i s'acorden per conveni 9 places més amb Càritas. A més, el dispositiu d'acolliments disposa de 3 places contractades amb SICAR per a dones víctimes de TEH-ES. Un total, doncs, de 39 places d'urgència.
- En el cas dels recursos que combinen **acolliments d'urgència i de llarga estada**, es disposa de 15 places situades a fora de Barcelona contractades amb l'associació In Via i 15 places a Barcelona contractades amb l'associació Lligam. A banda d'això, durant el mes de setembre del 2017, la Fundació SURT ha obert un nou recurs d'acollida, la Casa Sirga, actualment amb 11 places per a l'Ajuntament de Barcelona. També es disposa de 9 places per

urgència i llarga estada a l'Espai Ariadna, recurs de la Fundació Salut i Comunitat que combina situacions de violència masclista amb problemàtica de drogodependències. En total, per tant, els recursos que ofereixen places d'urgència i llarga tenen 50 places.

- En el cas dels recursos exclusius **d'acolliment de llarga estada**, l'Ajuntament de Barcelona disposa de 27 places a la Casa d'Acollida per violència masclista (CA-VM), gestionada pel Consorci de Serveis Socials de Barcelona (CSSBCN), 18 places distribuïdes per apartaments i acordades per conveni amb Càritas, i 12 places al pis tutelat Llar de Pau. El total de places de llarga estada és, doncs, de 57 places individuals.
- Pel que fa a l'**acolliment d'autonomia**, actualment es disposa de 7 pisos d'acollida per a violència masclista (PA-VM) gestionats pel CSSBCN, amb 20 places per a violència masclista i 6 places per a víctimes de TEH-ES. A banda d'això, hi ha 3 places en un pis d'alta autonomia contractades a la Companyia Filles de la Caritat. Per tant, són un total de 29 places en recursos d'acolliment d'autonomia.

El total de places en el dispositiu d'acollida durant el 2017 entre recursos d'urgències, de llarga estada i d'autonomia és de 175 places per a dones i els seus fills i filles, mentre que el 2016 va ser 154.

A més, el gener del 2017 es va començar a tramitar el procediment obert de l'"**Acord marc per a l'homologació/designació d'entitats** i de fixació de les condicions dels successius contractes **de serveis d'acolliment d'urgència**,

17

Direcció de
Feminismes i LGTBI
Àrea Drets de
Ciutadania, Cultura,
Participació
i Transparència

Informe de seguiment
2016-2017 de la mesura
de govern: *Millora del
sistema per a l'abordatge
integral de les violències
masclistes*

llarga estada i fase d'autonomia per a dones víctimes de violència masclista i llurs fills i filles”, amb la finalitat d'ampliar places en el dispositiu d'acollida públic i privat per violència masclista. El 16 de març passat es van publicar les bases tècniques i administratives amb un pressupost de licitació d'1.576.800,00 euros (sense IVA), per una durada de 2 anys. En aquests moments s'està acabant de formalitzar el contracte i la previsió d'inici és l'1 de desembre de 2018.

D'altra banda, es preveu que el Patronat Municipal de l'Habitatge de Barcelona cedeixi 10 pisos d'autonomia en diferents punts de la ciutat el 2018. La meitat d'aquests habitatges es destinaran a dones víctimes de TEH-FES i l'altra meitat a pisos d'autonomia per a dones i llurs fills i filles que han patit violència masclista principalment en l'àmbit de la parella. Aquest pisos es traspassaran al Consorci de Serveis Socials de Barcelona perquè n'assumeixi la gestió durant el 2018.

Així mateix, també s'han iniciat converses amb el Patronat Municipal de l'Habitatge per aconseguir, amb vista al 2019, **un edifici sencer que pugui destinar tots els habitatges a casa d'acollida**. Segons les estimacions que s'han fet d'acord amb els plànols, l'edifici consta de 5 pisos que es podrien destinar a crear un nombre aproximat de 30 places d'acolliment, tenint en compte que a cada pis de 70 m² hi cabrien unes 6 places.

I pel que fa a la Casa d'Acollida de Barcelona, enguany s'hi han dut a terme **milliores de manteniment i de seguretat** que han consistit, entre d'altres, en el canvi del mobiliari del menjador, la col·locació d'un aparell d'aire condicionat, la instal·lació de portes corredisses en els espais d'emmagatzematge, la construcció d'una banyera d'obra per a nadons, i la insonorització d'alguns espais per garantir la confidencialitat durant les reunions d'equip.

Més enllà dels recursos d'acolliment, durant l'any **2016** es van adjudicar mitjançant la gestió de les llistes de convocatòries anteriors **quatre habitatges** a persones que en la sol·licitud havien assenyalat l'opció d'haver patit alguna situació de violència masclista en els darrers tres anys i que disposaven d'informe social acreditatiu o sentència o ordre de protecció vigent; quant a l'any **2017**, s'ha adjudicat **un habitatge** seguint la mateixa línia.

Tanmateix, considerant que **l'accés a l'ocupació i la presència al mercat de treball** també és clau per a la recuperació de situacions de violència masclista, la MG preveu **reforçar i impulsar nous projectes de formació ocupacional i d'inserció laboral**. Per això, **l'Estratègia per l'ocupació de Barcelona (2016-2020)** preveu la incorporació de la perspectiva de gènere en totes les actuacions que es portin a terme i s'han desplegat les actuacions ocupacionals següents:

- Actualment, està actiu el programa **“Làbora”** d'inserció sociolaboral per a persones usuàries de serveis socials, amb itineraris d'acompanyament i seguiment personalitzat d'orientació, recerca de feina, capacitació i inserció laboral. Òbviament, les dones que es troben en situació de violència masclista són un dels col·lectius prioritaris del programa.
- En el marc del programa “Làbora” també es dona servei a dones derivades del **SARA** que s'atenen de manera personalitzada. Del gener al setembre del 2017 s'han atès 18 dones i es preveu un increment de places reservades per a aquest servei amb vista al 2018.

- En tercer lloc, les dones en situació de violència també són un col·lectiu d'atenció especial de **“Treball als barris”**, un programa d'inserció sociolaboral per a persones en situació de risc d'exclusió o amb dificultats especials d'inserció al mercat de treball adreçat a la població aturada de barris desfavorits de la ciutat de Barcelona.
- I, finalment, a dia d'avui s'ha fet la sol·licitud perquè **32 places del programa “Treball i formació”** estiguin dedicades específicament a dones en situació d'atur i violència masclista. Aquest programa se centra en la contractació directa de persones en atur amb més dificultats amb l'objectiu de facilitar-ne la reactivació i reciclatge professional, recuperant-ne l'autoestima i disposant d'una experiència de valor de cara a la recerca de feina posterior, ja que adquireixen competències laborals mentre duen a terme projectes d'interès col·lectiu.

En relació amb l'ocupació però adreçat a les empreses, la MG preveu **impulsar els protocols contra les violències masclistes, tant a les empreses públiques com a les contractades per l'Ajuntament**. Pel que fa a les primeres, el Departament de Transversalitat de Gènere, i una vegada completat un mapatge, ha implementat **un programa de treball** centrat en la prestació de suport tècnic i assessorament a diverses empreses a fi que disposin de protocols i mesures adequades per combatre les violències masclistes.

Per acabar, pel que fa a **les empreses contractades per l'Ajuntament**, el 24 d'abril passat es va aprovar el **Decret d'alcaldia de contractació pública sostenible** en el marc del qual s'inclou la clàusula **“Contractació de persones en situació d'atur amb dificultats especials d'inserció laboral o d'exclusió social”**; un dels col·lectius objecte de la clàusula és el de dones en situació de violència masclista.

Barcelona Activa és l'òrgan de l'Ajuntament encarregat d'impulsar la clàusula a les unitats promotores (àrees, districtes i empreses del grup municipal) que publiquen licitacions, i també de fer-ne la gestió per proporcionar persones candidates a les empreses adjudicatàries. Les persones preseleccionades provenen dels programes municipals d'inserció sociolaboral i també de les entitats sociolaborals de la ciutat que atenen persones amb dificultats d'inserció laboral. Amb la implantació del nou decret i l'impuls de Barcelona Activa per la inclusió de la clàusula a les licitacions, es preveu un increment de la contractació social, amb més oportunitats d'inserció per a tots els col·lectius especificats, incloses les dones víctimes de violència. Per això, en el marc de les actuacions d'impuls de la clàusula es preveu dur a terme accions de difusió entre les entitats i serveis que també treballen en l'àmbit de les violències masclistes.

Quadre resum de l'estat de les actuacions d'aquest àmbit:

Bloc 2. Sistema de detecció, d'atenció i recuperació			
c) Ampliació dels recursos bàsics per a la recuperació			
Codi	Actuació	Estat 2016	Estat 2017
2.15	Augmentar el nombre de places d'acollida per a dones i fills i filles víctimes de violència masclista.	En execució	En execució
2.16	Revisar els criteris d'accés a pisos de protecció social per augmentar la cobertura en casos que tradicionalment han quedat exclosos, i informar les dones de les possibilitats d'accedir-hi.	En execució	En execució
2.17	Impulsar la inclusió de protocols contra les violències masclistes a les empreses, tant les públiques com les contractades per l'Ajuntament. I garantir l'atenció especialitzada a les violències en aquest àmbit en els diferents serveis municipals.	En execució	En execució
2.18	Reforçar i impulsar nous projectes de formació ocupacional i d'inserció laboral per a les dones que viuen o surten de qualsevol situació de violència masclista.	En execució	En execució

20

Direcció de Feminismes i LGTBI
Àrea Drets de Ciutadania, Cultura, Participació i Transparència

Informe de seguiment 2016-2017 de la mesura de govern: Millora del sistema per a l'abordatge integral de les violències masclistes

D) SUPORT A LA SOCIETAT CIVIL ORGANITZADA I A LES PERSONES DE L'ENTORN DE LES DONES

L'abordatge de les violències masclistes **necessita la implicació de tots els agents socials, especialment els més propers a les persones que viuen aquesta violència.** En aquest sentit, la diagnosi de la MG posava en relleu la **necessitat d'incrementar el suport que proporciona el Govern municipal** a la societat civil organitzada i molt especialment a les associacions de dones, ja que segueixen rebent un important nombre de derivacions i fan acompanyaments

que no cobreixen els serveis d'atenció. Així mateix, la MG posava de manifest **l'important paper dels actors educatius, entitats de lleure, centres esportius, etc.**, per dur a terme una **primera detecció i acompanyament** de les víctimes cap als serveis. Sorgia, per tant, la necessitat d'obrir línies de treball orientades a l'entorn personal i comunitari de les dones que es troben en situació de violència.

D'una banda, per fer efectiu el suport a les entitats s'han **subvencionat 25 projectes d'atenció a dones i infants en situació de violència masclista** amb una dotació total de **128.155 euros**. Cal tenir en compte que en la convocatòria de subvencions d'enguany s'ha **augmentat el nombre de modalitats a subvencionar**, així com el pressupost total destinat a l'àmbit Dones. El pressupost va ser de **270.000 euros el 2016, i de 480.000 euros el 2017**, xifra que implica un augment de **210.000 euros**.

L'augment de la coordinació i el suport a les entitats socials que fan atenció i acompanyament a les dones i als infants i adolescents en situacions de violència també s'articula a través del **grup de treball d'abordatge de les violències masclistes (GTVM)** del Consell de les Dones de Barcelona. El GTVM es

va constituir el maig del 2016 i, des de novembre d'aquell mateix any fins ara s'ha reunit cinc vegades i ha centrat el seu treball, entre d'altres, a conèixer els resultats de l'avaluació del Circuit Barcelona contra les violències masclistes i fer propostes d'acció de l'Ajuntament de Barcelona en relació amb els resultats; també, a participar en el procés d'elaboració de l'Estratègia contra el sexisme a la ciutat de Barcelona, en el qual ha definit eixos, objectius i actuacions.

Continua pendent d'iniciar el 2018 el treball dels PIAD per informar i assessorar les persones de l'entorn de les dones pel que fa al seu rol de detecció de violència masclista.

Quadre resum de l'estat de les actuacions d'aquest àmbit:

21

Direcció de Feminismes i LGTBI
Àrea Drets de Ciutadania, Cultura, Participació i Transparència

Informe de seguiment 2016-2017 de la mesura de govern: *Millora del sistema per a l'abordatge integral de les violències masclistes*

Bloc 2. Sistema de detecció, d'atenció i recuperació			
d) Suport a la societat civil organitzada i a les persones de l'entorn de les dones			
Codi	Actuació	Estat 2016	Estat 2017
2.19	Augmentar la coordinació i el suport a les entitats socials pel treball imprescindible i complementari als serveis públics que fan d'atenció i acompanyament a les dones i als infants i adolescents en situacions de violència.	En execució	En execució
2.20	Reforçar el treball comunitari dels PIAD, la informació i l'assessorament a les persones de l'entorn de les dones pel que fa al seu rol en les situacions de detecció de violència masclista.	Pendent	Pendent

E) REFORÇ I DEFINICIÓ DELS CRITERIS D'INTERVENCIÓ PER A LA RECUPERACIÓ DE LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA

La diagnosi de la MG va permetre detectar que, **de mica en mica, els serveis municipals atendien un nombre més elevat de fills i filles**, tant infants com adolescents, de dones en situació de violència masclista. També creixia el nombre d'**adolescents que accedien al SARA** com a víctimes de violència masclista; en aquests casos, la persona agressora eren altres adolescents o persones del seu entorn. De fet, l'aplicació de la Llei dels drets de la infància i l'adolescència ha implicat un augment del nombre de casos detectats en situació de risc per violència masclista als quals cal donar resposta. Per aquests motius, la MG preveia actuacions orientades a reforçar i **definir els criteris d'intervenció per a la recuperació d'infants i adolescents**.

S'està treballant per a la protocol·litització de l'exploració d'ofici davant de denúncies de la Fiscalia o la Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència (DGAIA). A més, el **SARA** aplica un **procediment específic de seguiment a mitjà i llarg termini** dels infants i adolescents que han estat víctimes de violència. L'objectiu d'aquest procediment és assegurar-ne la recuperació efectiva.

En el marc del **reforç dels mecanismes de seguiment des de les escoles, centres oberts i entitats de lleure** d'aquells infants i adolescents que s'hagi detectat que viuen situacions de violència masclista, s'està pendent de concertar una reunió amb la persona responsable dels protocols del Consorci d'Educació de Barcelona (CEB). S'espera que el treball en aquesta línia pugui fer-se efectiu a partir del 2018.

Actualment, s'està treballant per **millorar l'estratègia de difusió del SARA Jove i del SAH Jove**.

Per acabar amb aquest àmbit, l'informe de l'any passat recollia que s'havia celebrat una jornada de reflexió, debat i de creació de propostes d'actuació davant del maltractament i l'abús sexual infantil. Enguany, s'ha iniciat un **programa per prevenir l'abús sexual i el maltractament infantil en els equipaments municipals** amb presència d'infants, com són els esportius, les biblioteques, els casals infantils i ludoteques, els centres cívics, etc. Aquest programa té com a objectiu garantir que aquests equipaments siguin com més segurs millor (zones de risc 0), i on la ciutadania pugui trobar professionals capaços de saber reaccionar davant de situacions de revelació d'algun tipus de maltractament infantil i/o abús sexual. El desplegament d'aquest programa s'ha fet mitjançant la **constitució d'un grup promotor**, el mes de gener passat, i d'un **grup de treball especialitzat en centres esportius**. Actualment s'està acabant una diagnosi i s'espera que, el proper desembre, aquest grup presenti un informe tècnic propositiu per a la "Prevenició de l'abús sexual i el maltractament infantil" als equipaments esportius; també es preveu que aprovi el pla de treball corresponent per executar-lo durant el 2018. El programa inclou accions formatives per als i les professionals; l'elaboració de protocols d'actuació, circuits d'informació, orientació, assessorament i atenció, etc. De fet, des del mes de setembre que se segueix aquesta metodologia, però aquest cop als casals infantils i ludoteques municipals. I s'anirà replicant progressivament a la resta d'equipaments municipals o amb col·laboració de l'Ajuntament de Barcelona on hi hagi presència d'infants, com ara centres oberts, espais familiars, equipaments juvenils, etc.

Quadre resum de l'estat de les actuacions d'aquest àmbit:

Bloc 2. Sistema de detecció, d'atenció i recuperació			
e) Reforç i definició dels criteris d'intervenció per a la recuperació de la infància i l'adolescència			
Codi	Actuació	Estat 2016	Estat 2017
2.21	Crear un grup de treball per revisar i millorar el model d'atenció a la infància i adolescència víctimes de violències masclistes.	Pendent	Pendent
2.22	Definir els criteris per a la detecció i l'exploració en el tractament dels infants i els adolescents i les adolescents, mitjançant la coordinació i el treball en xarxa en l'atenció entre els CSS i el SARA.	Pendent	En execució
2.23	Avançar en un procediment de seguiment a mitjà i llarg termini dels infants i els adolescents i les adolescents que hagin estat víctimes de violència masclista per assegurar-ne la recuperació total.	Pendent	En execució
2.24	Garantir, mitjançant el treball comunitari dels PIAD, i amb més formació al professorat, monitors de lleure i altres actors clau, una millor detecció de les violències masclistes que puguin viure els infants i els adolescents i les adolescents.	Pendent	Pendent
2.25	Reforçar els mecanismes de seguiment des de les escoles, centres oberts i entitats de lleure amb aquells infants i adolescents que s'hagi detectat que viuen situacions de violència masclista.	Pendent	Pendent

23

Direcció de Feminismes i LGTBI
 Àrea Drets de Ciutadania, Cultura, Participació i Transparència

Informe de seguiment 2016-2017 de la mesura de govern: *Millora del sistema per a l'abordatge integral de les violències masclistes*

F) ACTUACIONS VINCULADES AL SISTEMA JUDICIAL

La MG preveia **obrir diàleg amb la judicatura de Barcelona per assolir millores en els processos judicials que contribuïssin a evitar la doble victimització de les dones**. Així, la Direcció de Serveis de Feminismes i LGTBI s'ha continuat reunint amb la jutgessa degana, la qual cosa ha permès consolidar aquest espai de diàleg i compartir i consensuar els temes que cal millorar. En aquest sentit, la magistrada assignada per formar part de la taula de tràfic d'éssers humans amb finalitats d'explotació sexual (Taula TEH-ES) hi ha seguit participant per, així, poder treballar conjuntament alguns temes específics d'aquest fenomen.

En l'àmbit de les actuacions de millora vinculades al sistema judicial, la MG **preveia impulsar específicament els projectes d'acompanyament en el procés judicial, en el qual les entitats de**

dones fan un acompanyament qualificat, informen les dones i les vinculen a la xarxa d'atenció. Per això, del total de **projectes subvencionats enguany, cinc se centaven precisament en l'acompanyament als jutjats**.

Per acabar, la MG també preveia **la personació com a acusació particular, per part de l'Ajuntament, en els procediments penals en cas de lesions greus, assassinat o temptativa d'homicidi de les dones**. En aquest cas, s'ha començat a treballar en el **model de protocol** per fer efectiva aquesta personació, i els PIAD proporcionen informació a les famílies quan l'Ajuntament es persona en els casos penals per violència masclista.

Quadre resum de l'estat de les actuacions d'aquest àmbit:

Bloc 2. Sistema de detecció, d'atenció i recuperació			
f) Actuacions vinculades al sistema judicial			
Codi	Actuació	Estat 2016	Estat 2017
2.26	Establir un diàleg amb la judicatura de Barcelona per assolir millores en els processos judicials, evitar la doble victimització de les dones (revictimització) per obrir espais d'interlocució, coneixement mutu i treball conjunt d'anàlisi de les situacions, i col·laborar en la formació de l'estament judicial en el procés de les dones.	En execució	En execució
2.27	Impulsar els projectes d'acompanyament en el procés judicial, en el qual les entitats de dones facin un acompanyament qualificat, informin les dones i les vinculin a la xarxa d'atenció.	En execució	En execució
2.28	Personar-se com a acusació particular en els procediments penals en el cas de lesions greus, d'assassinat o temptativa d'homicidi de la dona, i coordinar-se amb altres administracions els procediments per aconseguir el consentiment de les famílies.	En execució	En execució

G) ACTUACIONS PER VISIBILITZAR I REFORÇAR LA INTERVENCIÓ EN MATÈRIA DE VIOLÈNCIA SEXUAL I COMUNITÀRIA

El tràfic d'éssers humans en general, i en particular amb finalitats d'explotació sexual (TEH i TEH-ES, respectivament), és un problema social molt complex que s'ha d'afrontar des dels diferents nivells administratius i per part de múltiples actors socials i policials. Així mateix, la lluita contra el TEH requereix una voluntat política ferma, els recursos materials i humans adequats i una coordinació interinstitucional efectiva. Des de l'àmbit local, si bé és cert que les competències en matèria de TEH són limitades, hi ha un marge important d'actuació en la protecció dels drets de les persones víctimes i en el treball coordinat amb altres institucions i els cossos policials en la persecució del delictes. D'aquesta manera, la MG preveu **actuacions de millora que garanteixin els drets de les dones víctimes de tràfic d'éssers humans amb finalitats d'explotació sexual (TEH-ES)** a partir de l'establiment de **procediments coordinats d'abordatge**.

La **taula de coordinació interinstitucional amb els actors socials, policials i jurídics implicats en la lluita contra el TEH-ES**, constituïda el 2015 i que està formada per 32 membres, s'ha reunit una vegada en sessió plenària el 2017. En aquest sentit, un cop **dissenyat i en funcionament el Circuit BCN contra el TEH**, es dona prioritat al format de subcomissions i el plenari i, per tant, la taula només es reuneix dues vegades l'any. D'aquesta manera, des del novembre del 2016, s'ha fet una reunió de la subcomissió de menors víctimes de TEH i s'han fet tres sessions de treball per definir l'eina d'indicadors de detecció de víctimes de TEH-ES que ja s'ha comentat anteriorment.

Igualment, en el marc dels procediments coordinats d'abordatge del TEH-ES, cal destacar **la consolidació de la Unitat-TEH de l'Ajuntament de Barcelona**. Es tracta d'un servei de la Direcció de Feminismes i LGTBI de l'Ajuntament de Barcelona, creat el gener del 2017, que disposa d'un equip especialitzat de caràcter tècnic i jurídic que ofereix atenció especialitzada i integral (social, jurídica i psicològica) a persones víctimes de tràfic d'éssers humans. D'aquesta manera, s'han dut a terme diverses actuacions d'assessorament i formació a serveis detectors, i s'ha col·laborat oferint informació i assistència a víctimes en el transcurs d'operatius policials. En el marc d'aquesta atenció, s'han fet entrevistes d'acollida al servei, assessorament i orientació jurídica, social i atenció psicològica, acompanyaments a diversos serveis i recursos, cobertura de necessitats bàsiques mitjançant la dotació d'ajudes econòmiques, allotjament i coordinacions amb els serveis derivants. Així mateix, es continua oferint la representació jurídica gratuïta en el moment de la denúncia i procés judicial posterior. La UTEH continua portant a terme actuacions de difusió per donar a conèixer el servei i ampliar la sensibilització vers el delictes del tràfic d'éssers humans.

A més, i en relació amb la **formació als actors implicats**, s'han dut a terme dues accions formatives sobre la situació de les dones víctimes de TEH-ES originàries de Nigèria i la Xina adreçades a tots els professionals i les professionals que integren la taula interinstitucional.

25

Direcció de Feminismes i LGTBI
Àrea Drets de Ciutadania, Cultura, Participació i Transparència

Informe de seguiment 2016-2017 de la mesura de govern: *Millora del sistema per a l'abordatge integral de les violències masclistes*

Pel que fa als **recursos habitacionals**, tal com s'ha explicat anteriorment, es disposa de cinc places d'acolliment d'urgència de dones víctimes de TEHES, acordades per conveni amb SICAR, i sis places d'acollida de llarga estada en pisos del CSSBCN.

D'altra banda, i pel que fa a **l'atenció i recuperació de les dones i adolescents que han viscut agressions i assetjaments sexuals**, aquest any s'ha fet un esforç importantíssim en la **instal·lació d'estands** que, en el marc de la campanya "Barcelona antimasclista" i **en contextos d'oci nocturn**, s'orientaven a la prevenció i, sobretot, a l'atenció directa a les dones que podien haver viscut assetjament o agressions sexuals. Concretament, des del novembre del 2016 s'han col·locat estands a les festes de la Lali Jove (febrer del 2017), al Front Marítim (des del 29 de juny al 25 de setembre), i al Parc del Fòrum i a l'avinguda de la Reina Maria Cristina (plaça d'Espanya) en el marc de les Festes de la Mercè.

A l'estand de la **Lali Jove** es van atendre **223 persones** i al **Front Marítim**, en el total de mesos de juny a setembre, es van fer **3.549 actuacions**: 2.785 d'itinerants a la zona d'oci, 711 d'informatives al mateix estand, 31 assessoraments i 22 intervencions per casos d'agressió o assetjament sexual.

En el cas del **dispositiu de la Mercè Antimasclista**, entre els dies 21 i 25 de setembre, als **tres estands** habilitats es van fer un total de **2.309 actuacions**. Les persones informades, tant a l'estand com per les parelles itinerants, van ser 2.290. Es van fer 16 assessoraments i les parelles itinerants van intervenir 3 vegades. Del total de situacions recollides, el 62% van ser freqüents i tocaments sense consentiment; el 19,25%, invasions de l'espai i comentaris ofensius, i el 18,75%, intents d'agressió sexual.

En el **context de l'oci nocturn**, en aquests moments **s'està treballant per definir un protocol compartit amb els locals d'oci nocturn privats** (sales de concerts, discoteques, etc.).

Finalment, també en relació amb l'atenció i la recuperació de les dones i adolescents que han viscut agressions i assetjaments sexuals i els contextos d'oci, aquest any s'ha donat un fort impuls al desenvolupament de **protocols i dispositius per prevenir l'assetjament sexual a les festes de barri**. Aquestes mesures impulsen el treball comunitari per establir pautes d'actuació per prevenir, detectar i intervenir en casos d'agressions masclistes. També es tracta de garantir un espai de seguretat i confiança on, en el cas que es produeixi una agressió i/o assetjament sexual, les persones afectades se sentin amb prou suport per actuar o buscar l'ajut necessari de manera clara i ràpida. De fet, en aquesta línia, el mes de maig passat el **Districte d'Horta-Guinardó** va **aprovar una mesura de govern d'impuls a la creació de protocols contra les agressions masclistes en el marc de les festes majors i grans esdeveniments festius al districte**.

Quadre resum de l'estat de les actuacions d'aquest àmbit:

Bloc 2. Sistema de detecció, d'atenció i recuperació			
g) Actuacions per visibilitzar i reforçar la intervenció en matèria de violència sexual i comunitària			
Codi	Actuació	Estat 2016	Estat 2017
2.29	Garantir els drets de les dones víctimes de TEH-ES a partir de l'establiment de procediments coordinats d'abordatge: circuit, formar els actors implicats, disposar d'instruments de protecció, reforçar el rol de les entitats socials, etc.	En execució	En execució
2.30	Millorar els protocols d'atenció i recuperació de les dones i adolescents que han viscut agressions i assetjament sexual, i impulsar-ne l'abordatge en col·laboració amb altres actors.	Pendent	En execució
2.31	Obrir dues línies d'intervenció, una en matèria de matrimonis forçats i una altra en matèria de casos de mutilació genital femenina, comptant amb tots els actors socials i institucionals de la ciutat que han impulsat alguna línia d'actuació o que poden fer-ho a mitjà i llarg termini, com ara el sistema educatiu, sanitari, el teixit associatiu, entre d'altres.	Pendent	Pendent

27

Direcció de Feminismes i LGTBI
Àrea Drets de Ciutadania, Cultura, Participació i Transparència

Informe de seguiment 2016-2017 de la mesura de govern: *Millora del sistema per a l'abordatge integral de les violències masclistes*

3. SISTEMA DE PREVENCIÓ

Com s'ha explicat en la introducció, un dels avenços més significatius del període 2016-2017 en la implementació de la MG Millora del sistema per l'abordatge integral de les violències masclistes a Barcelona ha estat l'aprovació del **Pla estratègic contra el sexisme a la ciutat**, un full de ruta que defineix un marc d'actuació més coherent, integral, i compartit amb els actors feministes, socials i institucionals de la ciutat, que pretén **incidir en tots els factors estructurals que mantenen i reproduïxen el sexisme**, és a dir, el sistema de creences que es troba a la base de les violències masclistes.

Així doncs, aquest pla estratègic millora i desenvolupa el contingut de la MG, i estableix el conjunt d'actuacions que es duen a terme a la ciutat per prevenir les violències masclistes. És a dir, aquelles actuacions encaminades a sensibilitzar la ciutadania, així com a evitar i reduir la incidència del sexisme per mitjà de la reducció dels factors de risc i impedir-ne, d'aquesta manera, la normalització. Es pretén, doncs, neutralitzar les justificacions relacionades amb el sexisme i impedir que aquest fenomen persisteixi i s'agreugi i que, per tant, se'n puguin evitar les conseqüències més extremes.

El **Pla estratègic contra el sexisme a la ciutat** es divideix en **tres eixos** establerts en funció dels factors que s'han considerat clau per prevenir el sexisme:

- **Eix 1. Coneixement, avaluació i recerca**, que s'orienta al seguiment i l'avaluació de les actuacions d'aquest pla i, a la vegada, a incentivar la recerca en matèria de prevenció del sexisme per conèixer amb més profunditat la realitat d'aquest fenomen a la ciutat. També és objectiu d'aquest eix dotar l'Ajuntament d'un sistema d'informació que permeti conèixer

millor el sexisme i les pràctiques que el reproduïxen, així com generar material didàctic i de suport que promogui la coeducació.

- **Eix 2. Incidència ciutadana**, que s'adreça a fomentar un ús no sexista ni androcèntric dels llenguatges, reduir la presència de l'androcentrisme i el sexisme en l'imaginari social, desenvolupar estratègies de prevenció i de sensibilització per a totes les formes i els àmbits del sexisme, promoure intervencions innovadores, així com la diversitat de llenguatges artístics; també, promoure i organitzar espais d'intercanvi presencials i virtuals en diferents àmbits per a la prevenció del sexisme i reforçar els objectius d'incidència política que planteja el moviment associatiu en l'àmbit de la prevenció del sexisme.
- **Eix 3. Formació reglada**, que consisteix a afavorir el desenvolupament de l'acció coeducativa, promoure l'adaptació de les institucions educatives a la coeducació en la seva organització, currículum i pràctica; i formar i sensibilitzar professionals del món de l'educació reglada, infants i joves. Igualment, és objectiu d'aquest eix donar suport a mesures d'innovació educativa que puguin incorporar accions de prevenció del sexisme. Així mateix, és objectiu prioritari la formació i sensibilització de professionals i persones voluntàries de l'educació en el lleure, l'educació no formal, casals de joves, centres cívics, entitats infantils i juvenils i esplais, professionals i persones voluntàries en l'àmbit esportiu, així com professionals de l'àmbit de serveis socials, de centres oberts i biblioteques, així com professionals d'altres àmbits com a agents de prevenció del sexisme.

A continuació es descriuen els avenços i resultats en les actuacions que ja recollia la MG però que a partir d'ara quedaran sota el paraigua del nou document estratègic.

A) ACTUACIONS PER AVANÇAR CAP A UNA ESTRATÈGIA COMPARTIDA DE PREVENCIÓ

Tal com es feia evident a la diagnosi de la MG, era necessari **continuar impulsant accions de sensibilització** però, sobretot, **planificar de manera clara i ordenada el conjunt d'accions que duen a terme els diferents actors en matèria de prevenció de les violències masclistes**. Així, es plantejava que calia apostar per un **treball en xarxa**, de caràcter comunitari, que maximitzés els esforços per modificar l'estructura de valors existents a la societat i que són la base de les violències masclistes. Per això, com s'ha dit anteriorment, **el treball que ha centrat els esforços d'aquest àmbit durant l'últim any ha estat la definició i aprovació de l'Estratègia contra el sexisme**. En espera, doncs, d'aquesta estratègia, queda pendent per al 2018 l'actualització i l'impuls de l'Acord ciutadà per una Barcelona lliure de violència vers les dones.

On sí que s'ha avançat és en la definició de la **línia de treball en matèria de coeducació juntament amb la Regidoria d'Educació i l'IMEB per intervenir en les escoles bressol de titularitat pública**. Així, s'ha aprovat dur a terme un **projecte pilot a quatre escoles bressol** que té com a finalitat desenvolupar una sèrie d'accions estratègiques per prevenir la violència masclista i la discriminació basada en la diversitat afectiva, sexual i de gènere, la diversitat ètnica i cultural i la diversitat funcional. La intervenció, per tant, inclou la **formació de les persones educadores i la sensibilització de les famílies de cada centre seleccionat**. El professorat té, doncs, a partir de l'octubre, 10 sessions de formació de 2 hores de durada i portarà a terme un treball personal, que, una vegada

assolit, li permetrà acreditar 30 hores de formació amb el requeriment d'assistència mínima al 80% de les trobades. Les famílies tindran 5 sessions de sensibilització, de 2 hores de durada i una freqüència mensual, a partir del mes de gener del 2018.

En la línia d'avançar en la coeducació, també és important explicar que el curs 2016-2017 s'ha acabat el projecte pilot de la **Xarxa d'Escoles i Instituts per la Igualtat i la no-Discriminació**. El seu objectiu és prevenir, des d'edats ben primerenques, les conductes abusives, les violències masclistes i les discriminacions per motiu de diversitat de sexe, funcional i ètnica i cultural. Per això, la proposta consisteix a abordar aquests temes d'una manera transversal i continuada, a través del desenvolupament a les aules d'activitats didàctiques de caràcter curricular, dissenyades específicament. Una vegada enllestida la prova pilot, s'està treballant amb el CEB perquè se'n generalitzi la implantació progressiva a tots els centres de la ciutat.

Així mateix, la MG també preveia posar en marxa **mesures per prevenir i abordar les violències masclistes entre els joves a les xarxes socials i per telèfon mòbil**. Per això, l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) ha dissenyat un projecte titulat "Sexisme i violència de gènere a les xarxes socials utilitzades per adolescents. Desenvolupament i avaluació d'una intervenció preventiva comunitària, participativa i basada en l'evidència". Aquest projecte s'ha presentat a la convocatòria de RecerCaixa i, en aquests moments, se n'espera la resolució.

A més, cal tenir en compte l'existència del **recurs pedagògic en línia sobre ciberassetjament**, elaborat i gestionat pel Centre per la Igualtat i Recursos per a les Dones (CIRD). Aquest recurs, adreçat a professionals de l'educació formal i informal que treballin amb grups de joves d'entre 12 i 18 anys, ofereix un marc teòric i un conjunt de dinàmiques que contribueixen a despertar una consciència crítica pel que fa als usos de les TIC i les xarxes socials. També planteja un marc d'anàlisi i reflexió on es vinculen alguns d'aquests usos amb comportaments sexistes o possibles situacions de risc pel que fa als diferents tipus de violència masclista. Durant el 2017, s'han tramitat 20 demandes d'accés al recurs.

En el marc de la **definició i el desplegament de línies d'intervenció i protocols de resolució de conflictes per a la prevenció de les violències masclistes en espais esportius, espais de lleure, activitats extraescolars i altres espais comunitaris**, és important fer referència a l'existència del **recurs en línia per a la prevenció de l'assetjament i l'abús sexual en l'esport**, que ha tingut 17 accessos durant el 2017. A més, també cal explicar el treball que comença a fer el Departament de Transversalitat de Gènere, a través de les cinc referents de transversalitat de gènere als districtes, per transferir als equipaments esportius dels seus districtes la tasca que havia dut a terme el CIRD amb el Centre Esportiu Municipal (CEM) Horta de **formació i assessorament per a la definició d'un protocol de prevenció i abordatge de l'assetjament sexual**, per raó de sexe i/o per raó d'orientació sexual.

Pel que fa al **desenvolupament als diferents centres juvenils de la ciutat de programes d'educació afectivosexual i de prevenció de les violències masclistes**, el programa "**Paranys de l'amor**" ha treballat amb 25 centres de la ciutat on s'han impartit 56 tallers en els quals han participat 1.204 nois i noies.

Així mateix, l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) també està desenvolupant **programes d'educació afectiva i sexual a diversos nivells**. D'una banda, als centres d'educació secundària s'ofereix el **programa "Parlem-ne; no et tallis"**, centrat en la prevenció de l'embaràs adolescent i de les infeccions de transmissió sexual, inclòs el VIH/sida. Aquest programa es pot aplicar des del tercer curs d'ESO fins al segon curs de batxillerat o en cicles formatius. El programa es desenvolupa a les aules a càrrec de professorat que disposa d'una guia i la possibilitat d'haver assistit a una sessió de formació per implementar-lo. En tot cas, es pot triar entre dos itineraris d'acord amb les característiques del grup, del centre i de les seves preferències, però sempre s'inclou una visita a un centre d'atenció a la salut sexual i reproductiva. Durant el curs 2016-2017 hi van participar 181 aules de 75 centres escolars. És a dir, el 34% dels centres d'ESO de Barcelona, fins a un total de 4.568 joves, nois i noies. El programa es va desenvolupar, majoritàriament, a l'espai de tutoria, tot i que també es va fer en assignatures com ciències naturals, llengua catalana o ètica.

L'ASPB, a més, també ha **revisat els programes gratuïts en línia d'educació afectiva i sexual adreçats a l'alumnat d'educació primària**, i ha fet recomanacions al professorat i altres professionals per millorar la qualitat.

I, per acabar, el grup de treball de l'àmbit educatiu de l'Ajuntament de Barcelona, coliderat per l'ASPB i el CEB, ha elaborat un **document de bones pràctiques de programes d'educació afectiva i sexual en diversos nivells**. Són els "Criteris de qualitat de les intervencions d'educació afectiva i sexual implementades als centres educatius de la ciutat de Barcelona".³

D'altra banda, també té especial interès en l'àmbit de l'estratègia compartida de prevenció la **subvenció** que s'ha atorgat a **26 projectes d'entitats de la ciutat dedicats a la sensibilització i la prevenció** de les violències masclistes, amb un import global de 88.950,00 euros.

Per la seva especificat, destaca el conveni de col·laboració amb la Plataforma Unitària contra les Violències de Gènere, per al desenvolupament del projecte "Acció integral per a la prevenció i erradicació de la violència masclista a la ciutat de Barcelona", que ha rebut una dotació econòmica de 20.300 euros. Entre les principals activitats incloses

en el projecte objecte de conveni hi ha l'organització del XIII Fòrum contra les Violències de Gènere, com a espai de reflexió, participació, debat i sensibilització vers la violència masclista; el desenvolupament del programa de prevenció "Trenquem el silenci", adreçat a centres educatius i de lleure de Barcelona; la dinamització de la Xarxa Activa de Joventut per la Igualtat - XAJI, adreçada a instituts de secundària, per contribuir al fet que els nois i noies tinguin un paper actiu en la identificació de la violència i la definició d'actuacions preventives; la realització del Concurs per a l'erradicació de la violència masclista; l'organització d'actuacions per la sensibilització del grup Dones de Blanc, etc.

En l'àmbit de la **formació dels diferents actors socials i educatius en prevenció de les violències masclistes**, en el marc del desenvolupament de **protocols i dispositius antiassetjament a les festes de barri**, s'ha fet formació a les comissions de festes, comissions i responsables de seguretat, al personal de les barres, a les entitats participants, etc. Així mateix, s'ha continuat fent formació a través de la **Xarxa d'Escoles i Instituts per la igualtat i la no-Discriminació**. Concretament, per la part comunitària d'aquest projecte, s'ha dut a terme una acció formativa en un institut de Trinitat Nova i en un altre de Sants.

³ Consultable aquí: http://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/arxius-documents/estrategia_salut_sexual_i_reproductiva_document.pdf

Quadre resum de l'estat de les actuacions d'aquest àmbit:

Bloc 3. Sistema de prevenció			
a) Actuacions per avançar cap a una estratègia compartida de prevenció			
Codi	Actuació	Estat 2016	Estat 2017
3.1	Definir una estratègia de prevenció contra el sexisme que aglutini i planifiqui totes les actuacions i projectes que actualment es duen a terme des de l'Ajuntament i les que serien necessàries en endavant per fer-hi front en els diferents àmbits de la vida social i comunitària, i potenciar el paper de les entitats.	En execució	Acabada
3.2	Actualitzar i impulsar l'Acord ciutadà per una Barcelona lliure de violència vers les dones perquè esdevingui un espai de participació potent, de cooperació públicoprivada i d'acció conjunta entre institucions i organitzacions de la ciutat que treballen per construir una Barcelona lliure de violència masclista.	Pendent	Pendent
3.3	Definir la línia d'intervenció en matèria de coeducació juntament amb la Regidoria d'Educació i l'IMEB per intervenir a les escoles bressol de titularitat pública.	Pendent	En execució
3.4	Posar en marxa mesures per prevenir i abordar les violències masclistes entre els joves a les xarxes socials i via telèfon mòbil.	Pendent	En execució
3.5	Definir i desplegar línies d'intervenció i protocols de resolució de conflictes per a la prevenció de les violències masclistes en espais esportius, de lleure i activitats extraescolars, i altres espais comunitaris.	En execució	En execució
3.6	Desenvolupar, en els diferents centres juvenils de la ciutat, programes d'educació afectivosexual i de prevenció de les violències masclistes en què es treballi per la igualtat real i efectiva, amb una perspectiva feminista i no criminalitzadora de les opcions sexuals i identitats diverses, i en què es proporcioni informació sobre els mètodes anticonceptius no agressius.	En execució	En execució
3.7	Formar els diferents actors socials i educatius en la prevenció de la violència masclista, amb una perspectiva específica sobre el comportament de la violència masclista a través de les xarxes digitals.	Pendent	En execució

B) ACTUACIONS DE SENSIBILITZACIÓ SOCIAL I PER A UNA COMUNICACIÓ NO SEXISTA

Sovint **les percepcions públiques no estan en sintonia amb la gravetat del fenomen de les violències masclistes** posada en relleu a partir de les dades oficials d'assassinats, agressions o denúncies i el que revelen dades com les de l'EVMC, que s'han presentat anteriorment. Això passa perquè aquestes violències acostumen a ser naturalitzades o invisibilitzades amb falsos mites com, per exemple, que la majoria de les denúncies són falses. A més, hi ha la percepció que les violències masclistes, en realitat, estan disminuint, idea que xoca radicalment amb les dades de prevalença. Per tots aquests motius, es fa òbvia la necessitat de dur a terme accions de sensibilització que donin a conèixer la veritable magnitud i característiques del fenomen i, a la vegada, que contribueixin a fer possible el canvi de valors existents a la societat i que són la base de les violències masclistes.

En aquesta línia, la MG preveia l'impuls d'una sèrie de **campanyes de sensibilització, conscienciació i prevenció de diverses violències masclistes i de comportaments sexistes** durant el mandat. Per això, cada novembre es llança una **campanya de ciutat** que, el 2016, va tenir com a lema **"No en deixem passar ni mitja"** i utilitza tots els mitjans que té a l'abast: xarxes socials, televisió, ràdio, cartelleria als espais públics, pancartes, etc. L'eina central de la campanya és el web BCN Antimasclista i es crea l'etiqueta de Twitter #Nimitja, juntament amb la que ja fa temps que s'utilitza en l'àmbit de les violències masclistes, #BCNAntimasclista. De fet, en l'edició 2016 de la campanya hi van col·laborar una vintena d'il·lustradores i il·lustradors, als quals es va convidar a adherir-s'hi amb l'objectiu de difondre i denunciar a través de les xarxes socials les diverses formes i interpretacions de la violència masclista exercida sobre

les dones. Així, cada il·lustrador o il·lustradora va abordar lliurement l'encàrrec de reinterpretar la campanya institucional #NiMitja amb un ventall artístic molt divers: micromasclisme, violència, control, abús... Les imatges es van cedir obertament amb llicència CC.

Així mateix, a fi d'avançar en la **sensibilització i la prevenció de les agressions sexistes a l'espai públic**, la MG preveia seguir incidint en l'àmbit de l'oci diürn i nocturn de la ciutat, sobretot en el marc de les festes de la ciutat. Per això, l'estiu del 2017 va posar en marxa la campanya **"No és no"**. Aquesta campanya consistia en la difusió de missatges a través de les xarxes socials i la creació de materials específics disponibles per a la ciutadania i les entitats a través del web de BCN Antimasclista. La campanya va tenir un ressò especial en festes com les del barri de Gràcia i de Sants.

A més, tal com s'ha explicat anteriorment, aquest any s'ha fet un esforç important en la **instal·lació d'estands** que, en el marc de la campanya "Barcelona Antimasclista" i **en contextos d'oci nocturn**, s'adreçaven a la prevenció de l'assetjament o les agressions sexuals. **En els tres estands de La Mercè Antimasclista es van repartir 1.505 díptics específics, 4.061 xapes, i 1.636 adhesius amb el lema "No és no"**.

També en el marc de **La Mercè Antimasclista**, fruit de la col·laboració entre la Federació Catalana d'Associacions d'Activitats de Restauració i Musicals (FECASARM), el Gremi de Restauració de Barcelona i la Regidoria de Feminismes i LGTBI, es va incloure **un missatge de conscienciació, en format de sotacopes, en contra de les agressions sexistes amb el mateix lema "No és no"**. En total se'n van repartir 30.000.

Encara en l'àmbit de la sensibilització, **l'Ajuntament de Barcelona va guardonar amb l'XI Premi 25 de Novembre del 2016** un projecte centrat a trencar els rols i els estereotips sexistes en els mitjans de comunicació i en les xarxes socials. Concretament, el guardó es va concedir al projecte "Teixim xarxes contra els estereotips!" de l'Associació Trama Serveis Culturals.

I en un altre dels àmbits de sensibilització social, es va repetir la **campanya** "No som roses o blaus" per fomentar el regal de **jocs i joguines no sexistes** durant les dates de Nadal i Reis. La campanya es va tornar a adreçar tant a les persones compradores de joguines per a infants com a la ciutadania en general i també va incloure la creació d'opis i banderoles distribuïts per tot Barcelona, la presència de notícies al web del consistori i a les xarxes socials, insercions i entrevistes a ràdio i televisió, i la confecció de marxandatge (xapes i bosses).

Finalment, durant les Festes de la Mercè també es va instal·lar la **carpa "Explica'm un conte... lliure de sexisme"**, on es van fer contacontes teatralitzats, jocs col·laboratius i dinàmiques interactives per a una educació no sexista.

Pel que fa a la **garantia que la comunicació de l'Ajuntament de Barcelona** (xarxes socials, webs, etc.) **assumeixi la lluita contra el masclisme**, el Departament de Comunicació Digital ha continuat treballant per coordinar els continguts de tots els comptes i webs municipals seguint aquesta línia. A més, s'han continuat les estratègies de comunicació específiques per visibilitzar el posicionament anti-masclista de l'Ajuntament. Així, l'etiqueta **#BCNantimasclista** ha estat present en totes les comunicacions vinculades a temes d'igualtat de gènere de l'Ajuntament durant tot l'any, tant en la difusió de serveis municipals com per aportar

novetats en les polítiques públiques, entre d'altres. S'han continuat aplicant els mecanismes de coordinació entre la Regidoria i la Direcció de Feminismes i LGTBI, el Departament de Transversalitat de Gènere, el CIRDA i Comunicació Digital per donar resposta, recollir i processar tota inquietud de la ciutadania dirigida als canals municipals en les xarxes socials en relació amb el sexisme, les violències masclistes i la igualtat de gènere.

De la mateixa manera, s'està treballant perquè als **espais de titularitat i propietat pública, especialment a l'espai públic i al metro de Barcelona, no se cedeixin espais publicitaris amb contingut sexista** ni que fomentin la discriminació per motius de gènere o orientació sexual. Així, s'ha constituït una taula tècnica liderada per la Direcció de Comunicació que ha estat elaborant una proposta de normativa de publicitat per a la regulació i el control dels continguts en els suports municipals o espais cedits a tercers. En aquests moments ens trobem en fase de veure la forma administrativa de tramitació; l'objectiu fixat és que estigui aprovat durant el primer semestre del 2018.

Finalment, i pel que fa a l'establiment d'**acords amb els mitjans de comunicació que reben fons de l'Ajuntament per intensificar la seva incidència en la prevenció del sexisme**, cal destacar el treball que ha fet la Direcció de Comunicació i la Regidoria de Feminismes i LGTBI per impulsar **accions especials amb mitjans com Crític, Nació Digital, Alternatives Econòmiques, El Temps i Público.es**. Per fer-ho, s'ha contractat una persona experta en gènere i comunicació per impulsar els articles en aquests mitjans i, com a resultat d'aquest treball, en aquests moments s'ha aconseguit el següent:

Acordar amb Crític una línia de periodisme feminista.⁴ El primer article d'aquesta línia es va publicar el 13 de setembre passat, en què es feia una anàlisi de les campanyes contra el masclisme.

La publicació d'un article a Nació Digital sobre altres masculinitats;⁵ se n'han previst quatre més per als propers mesos.

La publicació de dos articles més a Alternatives Económicas, un sobre dones i

empresa i l'altre sobre PIB i treball de cures.⁶ En aquest cas, també es preveuen dos articles més i, sobretot, la participació en la revista anual i en el dossier central.

- La previsió d'un article específic sobre violències masclistes a **El Temps**, coincidint amb el proper 25 de novembre.

Quadre resum de l'estat de les actuacions d'aquest àmbit:

Bloc 3. Sistema de prevenció			
b) Actuacions de sensibilització social i per a una comunicació no sexista			
Codi	Actuació	Estat 2016	Estat 2017
3.8	Impulsar una sèrie de campanyes durant el mandat: de lluita contra les violències masclistes, per unes festes lliures de violències masclistes involucrant les entitats de la ciutat i els actors de l'oci diürn i nocturn de la ciutat, per conscienciar sobre els efectes del model de relacions sexoafectives que tinguin com a població diana els joves i les joves, de juguines no sexistes, i de conscienciació i prevenció del bullying masclista i sexista a dones joves i pertanyents als col·lectius LGTBI i als centres d'ensenyament i formació.	En execució	En execució
3.9	Establir convenis i clàusules amb els mitjans de comunicació que reben fons de l'Ajuntament perquè intensifiquin la seva incidència en la prevenció del sexisme i assumeixin les recomanacions per al tractament de la violència masclista en els mitjans de comunicació.	Pendent	En execució
3.10	Garantir que la comunicació de l'Ajuntament (xarxes socials, webs, etc.) assumeixi la lluita contra el masclisme.	En execució	En execució
3.11	Garantir que en els espais de titularitat i propietat pública, especialment a l'espai públic i al metro de Barcelona, no se cedeixin espais per a anuncis publicitaris amb contingut sexista ni que fomentin la discriminació per motius de gènere o orientació sexual.	En execució	En execució

35

Direcció de Feminismes i LGTBI
Àrea Drets de Ciutadania, Cultura, Participació i Transparència

Informe de seguiment 2016-2017 de la mesura de govern: Millora del sistema per a l'abordatge integral de les violències masclistes

4 Vegeu: <http://www.elcritic.cat/feminismes>

5 Vegeu: <http://www.naciodigital.cat/noticia/141697/busca/altres/masculinitats>

6 Vegeu: <https://alternativaseconomicas.coop/articulo/mas-igualdad-es-mas-riqueza> i <https://alternativaseconomicas.coop/articulo/economia-feminista/las-mujeres-crean-menos-empresas>

4. REPTES I PRIORITATS PER AL PROPER ANY

Una vegada vistes les actuacions de la MG desplegades durant el període 2016-2017, els reptes i les prioritats per a l'any 2018 en l'actuació municipal d'abordatge de les violències masclistes són els següents:

BLOC 1. SISTEMA D'INFORMACIÓ I ANÀLISI

- Elaborar l'informe bianual de les dades disponibles sobre violències masclistes a la ciutat i difondre'l a través del web de Feminismes i LGTBI.
- Dissenyar el mapa d'actius de la ciutat per saber el conjunt d'actors socials i institucionals que estan intervenint en la resolució del problema i que disposen de dades relatives a prevalença, incidència i cobertura.
- Continuar amb la millora del Sistema d'Informació d'Acció Social, SIAS.
- Implementar de manera efectiva l'aplicació per a la recollida d'informació sistemàtica sobre la violència masclista a l'espai públic.
- Enllestir l'eina per a la detecció de situacions de TEH-ES.

BLOC 2. SISTEMA DE DETECCIÓ, D'ATENCIÓ I RECUPERACIÓ

a) Reforç dels sistemes d'atenció i dels equips professionals

- Reforçar el desplegament del treball comunitari dels PIAD.
- Implementar el *call center* dels PIAD.
- Consolidar els nous criteris organitzatius del circuit d'atenció bàsica per afavorir una coordinació més eficaç entre PIAD, SARA, SAH i CSS.

b) Millores de la resposta institucional

- Avançar en metodologies d'intervenció en l'atenció específica segons la diversitat sexual, els recursos econòmics, l'origen nacional o ètnic, la diversitat funcional, i l'edat, sense incórrer en la victimització múltiple en els processos d'atenció.
- Avançar en el model d'intervenció amb dones migrades en situació irregular.
- Definir millores en els mecanismes de detecció i atenció de la violència masclista que viuen les dones grans de manera coordinada i amb l'assessorament de les entitats de gent gran de la ciutat.

c) Ampliació dels recursos bàsics per a la recuperació

- Posar en marxa l'acord marc per a l'homologació o designació d'entitats i de fixació de les condicions dels successius contractes de serveis d'acolliment d'urgència, llarga estada i fase d'autonomia per a dones víctimes de violència masclista i els seus fills i filles.
- Aconseguir la cessió de deu pisos d'autonomia i un edifici sencer que pugui destinar tots els seus pisos a casa d'acollida.

d) Suport a la societat civil organitzada i a les persones de l'entorn de les dones

- Consolidar el grup de treball d'abordatge de les violències masclistes del Consell de les Dones de Barcelona.
- Consolidar per mitjà del treball comunitari dels PIAD la informació i l'assessorament a les persones de l'entorn de les dones pel que fa al seu rol en la detecció de situacions de violència masclista.

e) Reforç i definició dels criteris d'intervenció per a la recuperació de la infància i l'adolescència

- Constituir un grup de treball per revisar i millorar el model d'atenció a la infància i l'adolescència víctimes de violències masclistes.
- Garantir, amb el treball comunitari dels PIAD, i amb més formació al professorat, monitors de lleure i altres actors clau, una millor detecció de les violències masclistes que puguin viure els infants i els adolescents i les adolescents.
- Reforçar els mecanismes de seguiment des de les escoles, centres oberts i entitats de lleure amb aquells infants i adolescents que s'hagi detectat que viuen situacions de violència masclista.

f) Actuacions vinculades al sistema judicial

- Seguir mantenint el diàleg amb la judicatura de Barcelona.
- Desplegar el protocol per a la personació com a acusació particular, per part de l'Ajuntament, en els procediments penals en el cas de lesions greus, assassinat o temptativa d'homicidi de les dones.
- Invitar el Col·legi d'Advocacia de Barcelona a la taula de coordinació interinstitucional amb els actors socials, policials i jurídics implicats en la lluita contra el TEH-ES.

g) Actuacions per visibilitzar i reforçar la intervenció en matèria de violència sexual i comunitària

- Continuar impartint formació especialitzada a actors clau de l'Ajuntament en la detecció i la intervenció en TEH-ES: el SAS, la GUB, el SARA, el SAIER, el CUESB, el CMAU, els PIAD, els EAIA, etc.
- Valorar a escala interinstitucional les possibilitats d'intervenció en matèria de matrimonis forçats i de casos de mutilació genital femenina, comptant amb tots els actors socials i institucionals de la ciutat que han impulsat alguna línia d'actuació o que poden fer-ho a mitjà i llarg termini, com ara el sistema educatiu, sanitari i el teixit associatiu, entre d'altres.
- Millorar la detecció, atenció i recuperació de les dones i adolescents que han viscut agressions i assetjament sexual, i impulsar-ne l'abordatge en col·laboració amb altres actors.

BLOC 3. SISTEMA DE PREVENCIÓ

Implementar el Pla estratègic contra el sexisme a la ciutat i, en aquest marc, posar l'accent en les actuacions següents previstes a la MG:

a) Actuacions per avançar cap a una estratègia compartida de prevenció

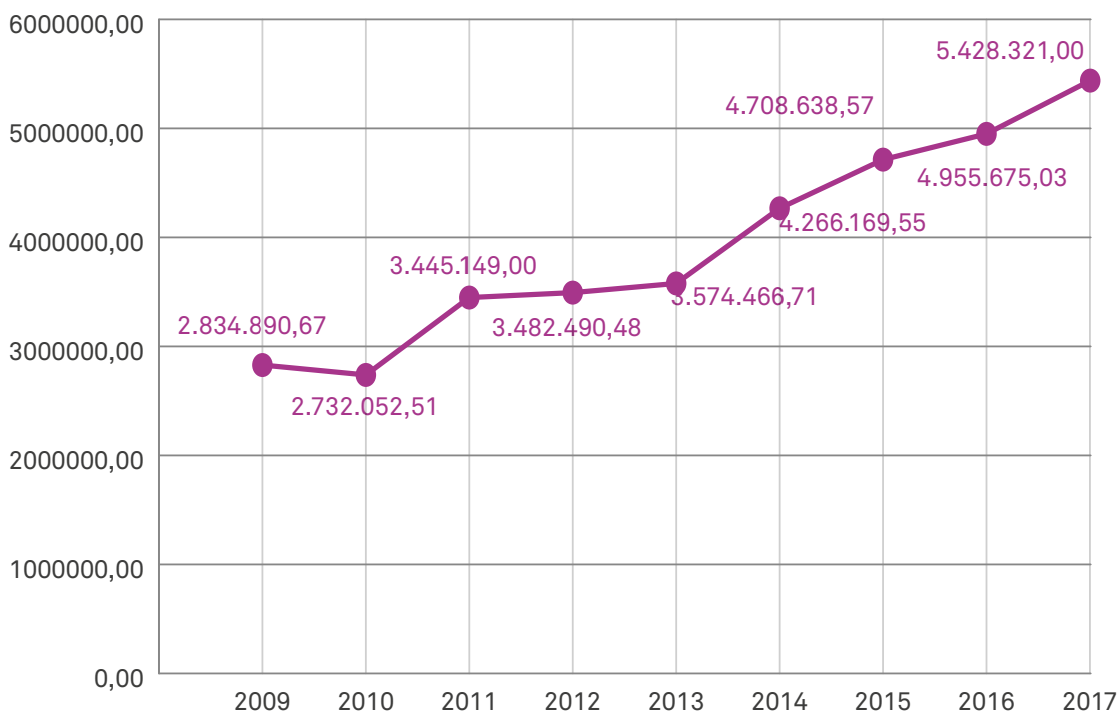
- Actualitzar i donar un nou impuls a l'Acord ciutadà per una Barcelona lliure de violència vers les dones.
- Posar en marxa mesures per prevenir i abordar les violències masclistes entre els joves a les xarxes socials i via telèfon mòbil.
- Impartir formació als diferents actors socials i educatius en la prevenció de les violències masclistes i, específicament, en el comportament d'aquestes violències a través de les xarxes digitals.

b) Actuacions de sensibilització social i per a una comunicació no sexista

- Dur a terme campanyes per conscienciar la població jove sobre els efectes del model de relacions sexoafectives i de conscienciació i prevenció del *bullying* masclista i sexista a dones joves i pertanyents als col·lectius LGTBI als centres d'ensenyament i formació.
- Aprovar la normativa que garanteixi que als espais de titularitat i propietat pública, especialment a l'espai públic i al metro de Barcelona, no se cedeixen espais per a anuncis publicitaris amb contingut sexista ni que fomentin la discriminació per motius de gènere o orientació sexual.

5. EXECUCIÓ PRESSUPOSTÀRIA

L'evolució de la despesa en polítiques municipals d'abordatge de les violències masclistes ha augmentat ininterrompudament des de l'any 2011, tal com es recull al gràfic i la taula que es mostren a continuació:

39

Direcció de
Feminismes i LGTBI
Àrea Drets de
Ciutadania, Cultura,
Participació
i Transparència

Informe de seguiment
2016-2017 de la mesura
de govern: *Millora del
sistema per a l'abordatge
integral de les violències
masclistes*

PRESSUPOST INICIAL VIOLÈNCIA MASCLISTA	2017	2016	2015
CAPÍTOLS 2 I 4			
Punts d'Informació i Atenció a les Dones (PIAD)	408.224	555.068,00	677.337,51
Jornada PIAD i altres despeses relacionades amb els PIAD		42.046,76	27.000,00
EAD / Servei d'Atenció, Recuperació i Acollida (SARA) (1)	133.150	1.266.280,77	1.359.472,61
Centre Municipal d'Acolliment d'Urgències per Violència Masclista (CMAU-VM)	738.816,75	586.589,41	586.929,14
Casa d'Acollida de Barcelona (CSS)	582.512,26	506.000,00	506.000,00
Pisos d'acolliment en comunitat de veïns (CSS)	170.952,66	125.096,00	125.096,00
Places de cases d'acollida i pisos tutelats	1.216.806,4	138.475,00	138.475,00
Places pensions i hotels	362.000	66.000,00	57.500,00
Places de llarga estada per a dones víctimes de violència masclista amb situacions de drogodependència	107.718,6	107.720,52	78.520,00
Allotjament i acolliment (reserva)			112.138,69
Servei d'Atenció a Homes (SAH)	230.941,52	187.663,73	186.310,45
Servei d'Atenció a Nens i Nenes (SAN) (2)			-8,00
Tallers de prevenció "Paranys de l'amor"	46.115	49.792,85	48.077,22
Comissió de prevenció sobre sexisme		25.000,00	
Projecte de prevenció de violència masclista (3)	240.653,68	241.679,47	95.430,33

2014	2013	2012	2011	2010	2009
653.849,08	648.922,24	708.796,87	679.101,94	669.734,00	677.931,67
65.227,85	-----	-----	-----	-----	-----
1.222.972,61	894.057,70	869.291,79	999.880,00	1.010.749,84	1.057.929,59
588.189,21	652.747,11	671.131,48	553.655,93	-3,00	-3,00
506.000,00	506.000,00	506.000,00	505.559,00	505.559,00	512.560,45
125.096,00	70.000,00	70.000,00	90.000,00	32.624,64	36.000,00
78.475,00	78.475,00	78.475,00	78.475,00	12.000,00	12.000,00
57.495,00	37.461,48	37.461,48	37.461,48	37.461,48	37.461,48
66.520,52	30.000,00	-----	-----	-----	-----
165.703,34	-----	-----	-----	-----	-----
185.425,84	146.240,00	146.240,00	313.239,80	330.383,55	317.482,85
-8,00	145.490,00	145.383,00	-----	-----	-----
51.744,66	61.257,42	61.257,42	52.565,82	52.340,00	60.757,80
50.000,00	38.472,63	-----	-----	-----	-----

PRESSUPOST INICIAL VIOLÈNCIA MASCLISTA	2017	2016	2015
Acord ciutadà per una Barcelona lliure de violència vers les dones	23.000	27.000,00	25.000,00
Circuit Barcelona contra la violència vers les dones	0	28.460,63	15.000,00
Formació a professionals	50.000	-17,00	9.860,00
Recerca diagnòstica del circuit i propostes de millora		39.816,26	
Recerca aplicada SAH (10)	13.527,42	5.973,53	10.000,00
Recerca aplicada sobre l'impacte de la VM en infants i adolescents	22.072		-----
Estudis i anàlisis sobre la violència masclista			89.494,11
Guies, documents i altres materials adreçats a professionals per a la intervenció en violència masclista (4)	60.873,63	67.200,00	77.729,19
Estandards de violència i prevenció i atenció per assetjament sexual, i materials	89.600	20.640,80	
Dia Internacional contra la Violència vers les Dones - Premi	15.000	15.000,00	7.500,00
Actes de la diada 25N	15.000	15.000,00	
Subvencions de la convocatòria contra la violència (5)	366.000	270.000,00	192.000,00
Convenis per a la prevenció de la violència masclista	20.300	20.300,00	20.300,00
Acte central de la Xarxa Escoles		89.595,30	
Materials de comunicació de prevenció		40.200,00	

	2014	2013	2012	2011	2010	2009
	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	18.579,00	41.377,29
	15.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	5.521,00	24.289,54
	5.600,00	5.586,60	-----	-----	-----	-----
	12.938,48	21.756,53	-----	-----	-----	-----
	42.350,00	21.000,00	-----	-----	-----	-----
	38.651,90	-----	-----	-----	-----	-----
	75.000,00	-----	-----	-----	-----	-----
	7.500,00	7.500,00	18.000 (13)	7.500,00	7.500,00	7.500,00
	192.000,00	123.200,00	86.100,00	86.100,00	49.600,00	49.600,00

PRESSUPOST INICIAL VIOLÈNCIA MASCLISTA	2017	2016	2015
Altres partides de violència		23.000,00	31.000,00
Ampliació de contractes (reserva)			232.564,32
Recurs pedagògic sobre masculinitats i altres			-----
Manteniment d'edificis			
Servei telefònic d'atenció VM en l'àmbit de la parella (16)			-----
Campanya ciutadana contra la violència masclista	5.427	216.093,00	
Unitat contra el tràfic de persones (UTEH)	472.907		
Prevenició d'assetjament en locals d'oci nocturn i espais públics	36.723,5		
Total	5.428.321	4.955.675,03	4.708.638,57

44

Direcció de Feminismes i LGTBI

Àrea Drets de Ciutadania, Cultura, Participació i Transparència

Informe de seguiment 2016-2017 de la mesura de govern: Millora del sistema per a l'abordatge integral de les violències masclistes

Llegenda dels pressupostos

(1) L'any 2017 els imports de SARA i PIAD inclouen les despeses de contractes no relacionats amb el personal que atén als serveis d'acord amb el canvi de gestió dels dos serveis amb recursos propis de gestió directa de data 1 d'octubre de 2016.

(2) El SAN va quedar integrat al SARA l'1 de gener de 2014.

(3) Xarxa d'Escoles i Instituts per la Igualtat i la no-Discriminació.

(3) Les actuacions de millora del Circuit durant el 2017 s'han efectuat amb recursos humans propis.

(4) Inclou correccions lingüístiques, maquetacions i publicacions en diversos idiomes (vegeu capítols específics de cada servei) i materials de difusió dels serveis (díptics i cartells).

(5) La partida global de subvencions del 2017 va ser de 487.000 euros, no s'imputen els 121.000 euros de l'epígraf E destinat a projectes per a la promoció dels drets de les treballadores sexuals en espais tancats.

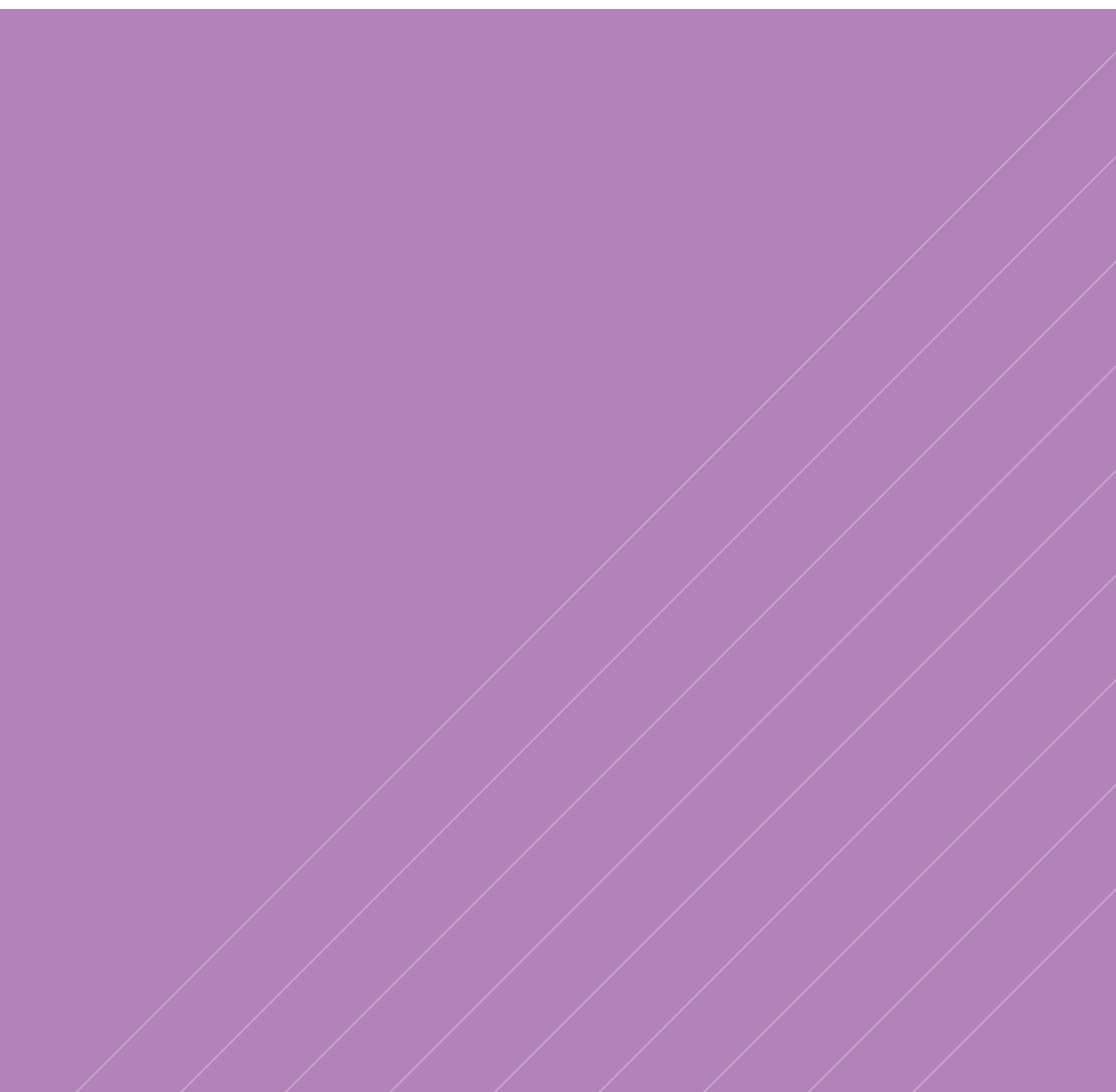
ANNEX 1

PLA ESTRATÈGIC CONTRA EL SEXISME A LA CIUTAT

A continuació es presenta el document que recull el Pla estratègic contra el sexisme a la ciutat (2017-2022).

Pla estratègic contra el sexisme a la ciutat 2017-2022

Barcelona, 10 de novembre de 2017

CONTINGUT

I. Presentació de l'estratègia.....	49
II. Metodologia d'elaboració.....	51
III. Diagnosi de les intervencions prèvies a aquest pla.....	52
IV. Eixos d'intervenció.....	54
Eix d'intervenció 1: Coneixement, avaluació i recerca.....	55
Eix d'intervenció 2: Incidència ciutadana.....	57
Eix d'intervenció 3: Formació i educació.....	61
V. Model de governança.....	64
VI. Pressupost.....	65
VII. Annexos.....	66
Annex I marc normatiu i programàtic. Marc estatal, autonòmic i local.....	66
Annex II Glossari.....	69
Annex III. Metodologia.....	70
Annex IV. Diagnosi.....	76
Annex 2. Dades d'activitat dels serveis municipals.....	86

I. PRESENTACIÓ DE L'ESTRATÈGIA

L'estratègia contra el sexisme de Barcelona constitueix l'instrument fonamental de prevenció del sexisme, a mitjà i llarg termini, a la ciutat. Per tant, aquest document presenta una actuació municipal que posa l'accent tant en les arrels del sexisme i en el que permet que es reproduïxi com en els instruments i les mesures per combatre'n els aspectes més estructurals.

Entenem per sexisme aquell sistema que defineix les persones segons el seu sexe, les jerarquitzza i manté unes normes de comportament que corresponen a aquesta divisió. El sexisme assigna capacitats, valors, normes i rols diferents entre homes i dones, i els considera les dues úniques possibilitats identitàries, fet que exclou les persones que no encaixen dins d'aquestes categories. Les conductes sexistes són difícils de detectar perquè encara ara estan molt arrelades en la societat i passen de manera quotidiana. Barcelona no és una ciutat lliure de sexisme i s'hi manifesta de manera que la jerarquia que estableix aquesta estructura subordina les dones i exclou persones amb cossos, identitats, expressions i desitjos que estan fora de la norma de gènere.

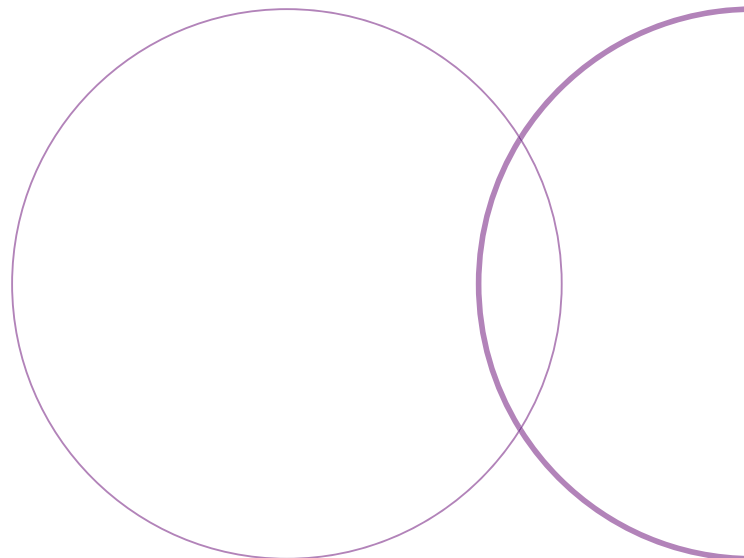
Davant d'aquesta realitat, l'Ajuntament de Barcelona, des de diferents departaments, ha anat impulsant en els darrers anys projectes (la Xarxa d'Escoles per la Igualtat i la no-Discriminació), plataformes (com l'Acord ciutadà per una Barcelona lliure de violència envers les dones), programes variats (com "Paranys de l'amor", els plans de convivència a les escoles, en prevenció de MTS, etc.), convenis i línies de subvencions amb entitats que estan oferint formació, tallers i sensibilització en l'àmbit educatiu i comunitari del lleure, així com accions desenvolupades des de departaments com serveis socials o els cossos policials.

Després de diversos anys de feina era necessari, no obstant això, definir una estratègia més coherent, integral i compartida amb els actors feministes, socials i institucionals de la ciutat, capaç d'incidir en tots els factors estructurals que mantenen i reproduïxen el sexisme a la ciutat. Així es va establir a la mesura de govern presentada en la sessió plenària de novembre del 2016, amb el títol Millora del sistema per a l'abordatge integral de les violències masclistes a Barcelona, en què s'indica la necessitat de definir una estratègia de prevenció contra el sexisme (incloent la perspectiva de gènere interseccional i la perspectiva LGTBI) que aglutini i planifiqui el conjunt de les actuacions i els projectes que actualment du a terme l'Ajuntament i les que serien necessàries en endavant, a banda de potenciar el paper de les entitats.

Aquesta estratègia està projectada per als propers sis anys i pretén incidir en la construcció d'una ciutat lliure de sexisme amb la participació del conjunt de la ciutat de Barcelona: les institucions, el moviment feminista i la resta de moviments socials; els actors econòmics i polítics de la ciutat i les veïnes i els veïns.

Es considera clau tenir una mirada àmplia i integral a l'entorn de la reproducció del sexisme en l'àmbit de la ciutat, cosa que implica tenir en compte tots els agents que intervenen en la seva socialització. En aquest sentit, s'esmenta la centralitat de la comunitat educativa entesa com la suma de tots els àmbits, com són els mitjans de comunicació, els espais públics, les dinàmiques de relació quotidianes, els espais de programació cultural, els espais d'oci, espais esportius, entre altres, que intervenen en la socialització del conjunt de la ciutadania per desenvolupar eines de treball que permetin avançar cap a un model d'intervenció de caràcter preventiu i estructural davant les violències de gènere.

Les actuacions d'aquest pla no s'adrecen a la detecció ni a l'atenció. L'objectiu principal és la prevenció del sexisme. És a dir, articular un conjunt d'accions encaminades a sensibilitzar la ciutadania, així com a evitar i reduir la incidència del sexisme per mitjà de la reducció dels factors de risc i impedir-ne, així, la normalització. Es pretén, doncs, neutralitzar les justificacions relacionades amb el sexisme i impedir que aquest fenomen persisteixi i s'agregui i que, per tant, se'n puguin evitar les conseqüències més extremes.

II. METODOLOGIA D'ELABORACIÓ

El procés de treball per al desenvolupament de l'estratègia contra el sexisme s'ha basat en una metodologia que integra tres línies d'activitats paral·leles. En primer terme, es van crear dos grups de treball (el grup motor i el grup interdisciplinari) amb diversos actors socials, institucionals i persones expertes. El grup motor va treballar durant vuit sessions de dues hores per delimitar l'abast de l'estratègia i els seus continguts, i per aportar documentació sobre el conjunt d'actuacions que actualment es duen a terme en especial en l'àmbit educatiu i del lleure. El grup interdisciplinari va treballar durant tres sessions de dues hores i es va centrar, també, a recopilar les actuacions que desenvolupen actors socials diversos a la ciutat en matèria de sexisme. A fi de recopilar informació sobre la diagnosi de la situació actual en matèria de prevenció del sexisme a la ciutat, així com els punts forts i febles i les possibles actuacions del pla, es va emplenar una fitxa per part de les persones representants de les entitats o organismes dels dos grups (vegeu l'annex IV).

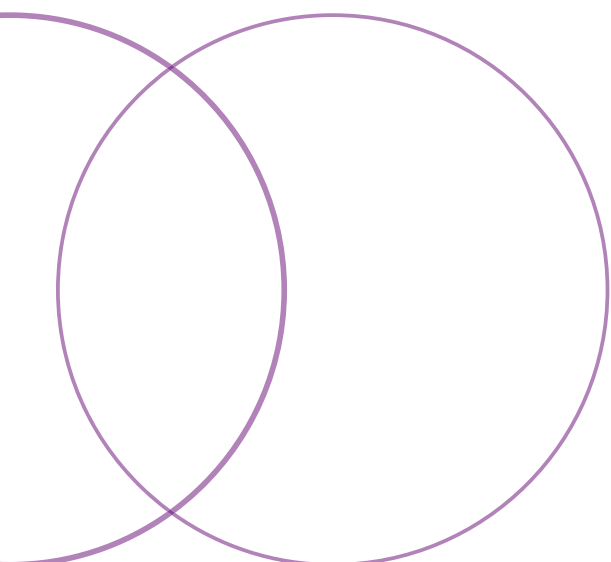
En segon terme, es van fer tres sessions de contrast dels resultats amb el grup de treball d'abordatge de les violències masclistes (GTVM) del Consell de les Dones de Barcelona (CDB), el grup d'entitats del Poble Gitano i el grup d'entitats de dones migrades. I, en darrer terme, es van fer entrevistes individuals a persones especialistes en l'àmbit de la prevenció del sexisme.

Arran d'aquests espais de debat, reflexió i consulta a partir dels grups de treball i de les entrevistes a persones especialitzades, s'ha pogut fer una diagnosi de les actuacions que es porten a terme actualment a la ciutat, així com dels seus punts forts i febles, amb l'objectiu de conèixer les necessitats prioritàries i els objectius que s'han de perseguir en un context com l'actual. De la mateixa manera, també s'ha perseguit l'objectiu de teixir compromisos, aliances, complicitats i col·laboracions, estratègiques o operatives, amb les àrees i els departaments clau de l'Ajuntament, tant pel que fa a la implementació de la transversalitat de gènere com amb relació a les actuacions de prevenció del sexisme en àmbits d'actuació específics.

51

**Direcció de
Feminismes i LGTBI**
Àrea Drets de
Ciutadania, Cultura,
Participació
i Transparència

*Informe de seguiment
2016-2017 de la mesura
de govern: Millora del
sistema per a l'abordatge
integral de les violències
masclistes*

III. DIAGNOSI DE LES INTERVENCIIONS PRÈVIES A AQUEST PLA

S'ha recopilat informació al voltant dels grups, entitats i persones que han participat de manera col·laborativa com a expertes o especialistes en l'elaboració d'aquesta estratègia. L'anàlisi d'aquesta informació, i de totes les dades quantitatives i qualitatives que s'han recollit en les fitxes, ha estat la base per a la redacció i l'elaboració del document de diagnosi que presentem en aquest document.

S'ha vist que, actualment, es porta a terme un conjunt ampli d'actuacions⁷ estratègiques per prevenir el sexisme a la ciutat. Des d'una gran diversitat de tallers adreçats a tota mena de públic, així com formació a infants, joves, associacions de famílies d'alumnes i professorat, estratègies de sensibilització de la ciutadania, atenció terapèutica, assessorament i acompanyament a grups, incidència política, disseny i creació de material didàctic i, també, intervencions innovadores basades en llenguatges artístics o noves tecnologies i xarxes socials.

De les actuacions recollides es valora com a punt fort, de manera generalitzada, el fet que les entitats aportin una visió complexa de les dinàmiques de gènere, desigualtats i violències derivades i que es disposa d'una trajectòria llarga i d'experiència en l'àmbit de coeducació, educació sexual, prevenció de violències, diversitat sexual i de gènere i amb perspectiva de gènere. De la mateixa manera, es valora l'aparició de nous grups constituïts per persones joves, així com l'esforç per treballar des d'un punt de vista interseccional i de manera comunitària.

Es destaca, també, el fet que es treballi a partir d'una gran varietat de formats que permeten arribar a diferents tipus de població: tallers, xerrades, formacions, publicacions, elaboració de material pedagògic i metodològic, vídeos, espais virtuals, concursos, premis, jornades, teatre i colònies d'estiu, entre altres. Es valora, també, que es treballi a partir de diverses de metodologies validades que permeten les intervencions innovadores esmentades. S'aprecia la diversitat de mètodes innovadors, com ara el treball de processos o el teatre de l'oprimit; s'utilitzen eines tecnològiques per crear espais virtuals, es treballa a partir de relats, realització d'audiovisuals, espectacles, facilitació de grups, creació de rutes a l'espai, etc. De la mateixa manera, es destaca l'aparició de nombroses pràctiques innovadores dutes a terme a partir de llenguatges artístics, com el teatre, l'expressió audiovisual o literària o les exposicions artístiques.

Pel que fa als punts dèbils diagnòstics actualment, es considera, de manera molt generalitzada, que hi ha, en primer lloc, manca de recursos públics i que cal una inversió més gran. Una de les conseqüències d'aquesta mancança és el fet que no es pot donar la continuïtat que es considera idònia a les actuacions desenvolupades. Un altre dels aspectes afectats per aquesta manca de recursos públics és la dificultat de destinar temps i personal tècnic per fer els seguiments i les avaluacions. De la mateixa manera, la manca de finançament fa que els projectes tinguin menys previsió.

52

Direcció de
Feminismes i LGTBI
Àrea Drets de
Ciutadania, Cultura,
Participació
i Transparència

Informe de seguiment
2016-2017 de la mesura
de govern: Millora del
sistema per a l'abordatge
integral de les violències
masclistes

⁷ Vegeu a l'annex IV la llista d'actuacions detectades.

La inexistència del treball en xarxa i la manca de comunicació entre les entitats del tercer sector i els organismes institucionals és considerat un punt feble important. Es considera que hi ha uns canals de comunicació i coordinació massa febles entre entitats i serveis públics que fan que es dupliquin actuacions i també dificulta que es doni a conèixer tot el que s'està fent. No hi ha visió d'estratègia global i, per tant, es genera molta dispersió de les actuacions. Així doncs, es veu necessària la generació d'una xarxa estable i forta entre els moviments feministes, moviments de dones, col·lectius socials, entitats del tercer sector i l'Administració. De la mateixa manera, es considera que cal que les actuacions tinguin continuïtat, cohesió i avaluació conjunta. Cal que formin part d'un projecte estratègicament més ampli de diagnòsi i transformació.

53

**Direcció de
Feminismes i LGTBI**
Àrea Drets de
Ciutadania, Cultura,
Participació
i Transparència

Informe de seguiment
2016-2017 de la mesura
de govern: *Millora del
sistema per a l'abordatge
integral de les violències
masclistes*

IV. EIXOS D'INTERVENCIÓ

La estratègia es divideix en tres eixos estratègics, cadascun amb els seus àmbits corresponents. Els eixos d'intervenció s'han dissenyat en funció dels aspectes més rellevants que s'han identificat com els factors clau en què cal treballar per prevenir el sexisme.

El primer eix, **Coneixement, avaluació i recerca**, té com a finalitat promoure el seguiment i l'avaluació de les actuacions producte d'aquesta estratègia, així com incentivar la recerca en matèria de prevenció del sexisme per conèixer amb més profunditat la realitat de la ciutat. També és objectiu d'aquest eix dotar l'Ajuntament d'un sistema d'informació que permeti conèixer el fenomen del sexisme i les pràctiques que el reproduïxen, així com generar material de suport i material didàctic que promogui la coeducació.

El segon eix, **Incidència ciutadana**, té com a objectius fomentar un ús no sexista ni androcèntric dels llenguatges, reduir la presència de l'androcentrisme i el sexisme en l'imaginari social, desenvolupar estratègies de prevenció i de sensibilització per a totes les formes i àmbits del sexisme, promoure intervencions innovadores, així com la diversitat de llenguatges artístics; i, també, promoure i organitzar espais d'intercanvi presencials i virtuals en diferents àmbits per a la prevenció del sexisme i reforçar els objectius d'incidència política que planteja el moviment associatiu en l'àmbit de la prevenció del sexisme.

El tercer eix, **Formació reglada**, pretén afavorir el desenvolupament de l'acció coeducativa, promoure l'adaptació de les institucions educatives a la coeducació en la seva organització, currículum i pràctica, així com formar i sensibilitzar professionals del món de l'educació reglada (primària, secundària o universitària), infants i joves. Igualment, és objectiu d'aquest eix donar suport a mesures d'innovació educativa que puguin incorporar accions de prevenció del sexisme. D'altra banda, també és objectiu prioritari la formació i sensibilització de professionals i persones voluntàries de l'educació en el lleure, l'educació no formal, casals de joves, centres cívics, entitats infantils i juvenils i esplais, professionals i persones voluntàries en l'àmbit esportiu, així com professionals de l'àmbit de serveis socials, de centres oberts i biblioteques, i també professionals d'altres àmbits com a agents de prevenció del sexisme.

Eix d'intervenció 1: Coneixement, avaluació i recerca

Objectiu 1.1: Promoure la recerca amb perspectiva interseccional en matèria de prevenció del sexisme per conèixer amb més profunditat la realitat de la ciutat

	Actuació	Responsable	Participants	Cronograma					
1	Promoció de la recerca de nous indicadors qualitius que millorin la prevenció, la detecció i la intervenció en l'àmbit del sexisme i l'androcentrisme: aquests indicadors han de copsar el funcionament del sexisme en diferents sectors i en funció de la diversitat funcional, territorial, d'edat, identitat sexual, situació econòmica, d'origen i de context cultural i pràctica participativa i política, entre altres.	Feminismes i LGTBI	Joventut / Immigració / Recerca i desenvolupament	2017	2018	2019	2020	2021	2022
2	Generació d'indicadors de detecció del sexisme percebuts i treballats entre els joves.	Feminismes i LGTBI	Joventut / Immigració	2017	2018	2019	2020	2021	2022
3	Aportació continuada al coneixement en matèria de coeducació i prevenció del sexisme, així com en la creació de material pedagògic, i introducció de la perspectiva interseccional per tenir en compte l'edat, la classe social, l'origen nacional i/o ètnic, entre altres.	Feminismes i LGTBI	IMEB / Consorci d'Educació / Immigració / Joventut	2017	2018	2019	2020	2021	2022
4	Elaboració de mapes que recullin les tipologies i la freqüència de missatges sexistes visuals a diferents espais públics de la ciutat a partir de valoracions i aportacions de persones expertes i de diferents grups socials de la ciutat.	Prevenció	Feminismes i LGTBI	2017	2018	2019	2020	2021	2022
5	Elaboració d'una diagnosi específica sobre la vivència del sexisme en funció de la diversitat per origen nacional i/o ètnic per visibilitzar la seva producció i manifestació en diferents realitats i contextos.	Feminismes i LGTBI	Immigració	2017	2018	2019	2020	2021	2022
6	Ampliació i finançament dels projectes que recullin el saber de les dones grans i la seva l'experiència de socialització del sexisme al llarg del cicle vital.	Cicle de vida	Feminismes i LGTBI	2017	2018	2019	2020	2021	2022

Eix d'intervenció 1: Coneixement, avaluació i recerca

Objectiu 1.2: Garantir la qualitat i l'accés general als recursos existents en matèria de coeducació.

Actuació	Responsable	Participants	Cronograma					
<p>7 Creació d'una Comissió de persones expertes en la coeducació (on hi participin també nois i noies de l'àmbit educatiu) i de representants de l'Ajuntament de Barcelona i del Consorci d'Educació de la ciutat que tingui la finalitat de:</p>	Educació / Feminismes i LGTBI	IMEB / Consorci d'Educació	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<p>a) Elaborar criteris preceptius en relació amb les prioritats, eines d'anàlisi i avaluació per a la prevenció del sexisme.</p>	Feminismes i LGTBI	Joventut (associacions de representants d'alumnes) / Consorci d'Educació	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<p>b) Recollir els estàndards de qualitat dels materials i tallers orientats a l'educació afectivosexual definits per l'estratègia de salut sexual i reproductiva.</p>	Salut	Taula ESSIR	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<p>c) Establir pautes conceptuals vinculades als models i referents sexuals per promoure relacions no abusives i que abordin la diversitat de la identitat sexual i de l'orientació sexual des d'una perspectiva interseccional.</p>	Feminismes i LGTBI	Salut	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<p>d) Difondre els materials i les bones pràctiques coeducatives contrastades.</p>	Educació	IMEB / Consorci d'Educació / Feminismes i LGTBI / Joventut	2017	2018	2019	2020	2021	2022

Eix d'intervenció 2: Incidència ciutadana

Objectiu 2.1: Fomentar un ús inclusiu, no sexista, ni androcèntric, ni etnocèntric del llenguatge.

	Actuació	Responsable	Participants	Cronograma					
8	Creació d'un recurs digital que permeti l'accés de la ciutadania al coneixement de bones pràctiques en relació amb el llenguatge en els diferents àmbits de la ciutat.	Transversalitat de gènere	Comunicació	2017	2018	2019	2020	2021	2022
9	Actualització, accessibilitat i aplicació del Llibre d'estil de l'Ajuntament de Barcelona (1995) amb creació de propostes per a l'ús inclusiu del llenguatge a totes les comunicacions, textuais i audiovisuals.	Comunicació	Gerència de Recursos / Transversalitat de gènere	2017	2018	2019	2020	2021	2022
10	Formació general en comunicació no sexista al personal tècnic de l'Ajuntament i formació específica als departaments més implicats amb la prevenció del sexisme.	Gerència de Recursos	Comunicació / Transversalitat de gènere	2017	2018	2019	2020	2021	2022
11	Elaborar i implementar tallers formatius en matèria de comunicació no sexista adreçats als professionals i a les professionals de premsa de l'Ajuntament, i dels mitjans locals (BTV, Canal TMB...).	Transversalitat de gènere	Gabinet de Premsa	2017	2018	2019	2020	2021	2022
12	Incloure en els plecs de contractació amb les empreses de correcció i traducció lingüística una clàusula d'acompliment dels criteris del Llibre d'estil de l'Ajuntament de Barcelona (1995).	Gerència de Recursos / Comunicació	Serveis jurídics / Districtes	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13	Normativa municipal que reguli la publicitat en espais públics propis de l'Ajuntament.	Comunicació	Transversalitat / Feminismes i LGTBI	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	<p>a) Elaboració d'un protocol i establiment d'un òrgan d'actuació que apliqui la normativa.</p> <p>b) Creació d'una comissió de comunicació a l'Ajuntament que vetlli per una comunicació inclusiva de tots els missatges difosos en l'espai públic (vegeu la normativa publicitat).</p> <p>c) Elaboració d'un protocol de validació i d'insercions de publicitat o missatges en l'espai públic (vegeu la normativa de publicitat).</p>	Comunicació	Transversalitat / Feminismes i LGTBI	2017	2018	2019	2020	2021	2022

Objectiu 2.2.: Reduir la presència de l'androcentrisme i el sexisme en l'imaginari social.

Actuació	Responsable	Participants	Cronograma					
14 Realització de campanyes que informin sobre el sexisme en els diferents àmbits de la ciutat (esportiu, turisme, lleure, mobilitat, salut, famílies, comerç...).	Feminismes i LGTBI / Comunicació	Paisatge urbà / Cultura / Comunicació / Comerç / Consorci d'Educació / Transversalitat/ Joventut	2017	2018	2019	2020	2021	2022
15 Redacció de recomanacions pràctiques per a un ús no sexista ni androcèntric del llenguatge en els mitjans de comunicació.	Transversalitat	Feminismes i LGTBI / Comunicació	2017	2018	2019	2020	2021	2022
16 Promoció de la recerca i la innovació en matèria de prevenció del sexisme en els mitjans de comunicació també d'àmbit intern.	Feminismes i LGTBI	Comunicació	2017	2018	2019	2020	2021	2022
17 Revisió dels criteris d'avaluació i aplicació del nomenclàtor de la ciutat per incrementar la visibilitat de la diversitat de dones.	Nomenclàtor	Feminismes i LGTBI / Districtes / Cultura / Immigració	2017	2018	2019	2020	2021	2022
18 Elaboració de recomanacions per a la prevenció del sexisme en la senyalística i la comunicació de tots els espais de titularitat pública.	Transversalitat de gènere / Senyalètica	Comunicació / Feminismes i LGTBI	2017	2018	2019	2020	2021	2022
a) Difusió d'aquestes recomanacions entre empreses i entitats privades.	Feminismes i LGTBI	Serveis jurídics	2017	2018	2019	2020	2021	2022
19 Campanya de ciutat que valori el treball de cura i la corresponsabilitat.	Comunicació	Economia de cures / Feminismes i LGTBI	2017	2018	2019	2020	2021	2022
20 Promoció de campanyes publicitàries i creacions artístiques amb voluntat d'incidència ciutadana que transformin les narratives hegemòniques relacionades amb les dones.	Feminismes i LGTBI	Comunicació / Totes les àrees / Districtes	2017	2018	2019	2020	2021	2022
A) Campanyes específiques: "No és no" 'Branded' de feminismes 25 de novembre. Dia Internacional contra la Violència vers les Dones	Feminismes i LGTBI	Comunicació / Totes les àrees / Districtes	2017	2018	2019	2020	2021	2022

Objectiu 2.3: Desenvolupar accions de prevenció i de sensibilització ciutadana per a totes les formes i àmbits del sexisme.

Actuació	Responsable	Participants	Cronograma					
21 Organització de premis de literatura, còmics i curtmetratges que promoguin la prevenció del sexisme.	Feminismes i LGTBI / Cultura	Districtes	2017	2018	2019	2020	2021	2022
22 Línia d'acció específica a la Xarxa Antirrumors vinculada directament a l'apoderament de les dones, per remoure els mites i estereotips en relació amb el sexisme i neutralitzar els estigmes socials relacionats amb les dissidències femenines.	Xarxa Antirrumors	Feminismes i LGTBI	2017	2018	2019	2020	2021	2022
23 Instal·lació de punts d'informació itinerants per a la prevenció de les agressions i l'assetjament sexista a les festes i en grans esdeveniments musicals i festius de la ciutat.	Feminismes i LGTBI	ICUB	2017	2018	2019	2020	2021	2022
24 Implementació de protocols de prevenció i detecció del sexisme a les grans festes de districte, esdeveniments musicals adreçats a joves i zones específiques d'oci.	Feminismes i LGTBI	Districtes / Comerç	2017	2018	2019	2020	2021	2022
25 Creació i difusió d'un model de protocol contra el sexisme en locals d'oci nocturn de la ciutat.	Feminismes i LGTBI	Districtes / Comerç / Joventut	2017	2018	2019	2020	2021	2022

Objectiu 2.4: Promoure la innovació i l'experimentació en les intervencions de prevenció.

Actuació	Responsable	Participants	Cronograma					
26 Disseny d'espais ciutadans que afavoreixin dinàmiques de prevenció del sexisme, convivència intergeneracional i jocs col·laboratius.	Transversalitat / Ecologia urbana	Àrees	2017	2018	2019	2020	2021	2022
27 Promoció de pràctiques innovadores als espais d'educació en el lleure en relació amb l'expressió de la diversitat sexual i de gènere i en què participin joves i adolescents..	Joventut	Feminismes i LGTBI / IMEB	2017	2018	2019	2020	2021	2022
28 Revisió i difusió de la història del poble gitano des d'una perspectiva de gènere dins de la comunitat gitana i en la comunitat paia.	Drets de ciutadania	Feminismes i LGTBI	2017	2018	2019	2020	2021	2022

Objectiu 2.5: Dinamitzar i reforçar el teixit associatiu i dels moviments socials en la lluita contra el sexisme.

Actuació	Responsable	Participants	Cronograma					
29 Facilitar els recursos per a les iniciatives de prevenció del sexisme promogudes per moviments i grups feministes i LGTBI.	Feminismes i LGTBI		2017	2018	2019	2020	2021	2022
30 Increment del suport a les entitats d'educació en el lleure per dur a terme pràctiques innovadores de prevenció del sexisme.	Feminismes i LGTBI	Joventut	2017	2018	2019	2020	2021	2022
31 Increment del suport a la creació de xarxes que promoguin la sensibilització, el debat i la reflexió envers la prevenció del sexisme.	Feminismes i LGTBI	Acció comunitària / Participació	2017	2018	2019	2020	2021	2022
32 Potenciació d'espais de trobada i l'autoorganització de la població jove en la lluita contra el sexisme.	Districte/s	Feminismes i LGTBI / Joventut	2017	2018	2019	2020	2021	2022

Eix d'intervenció 3: Formació i educació

Objectiu 3.1: Afavorir el desenvolupament de l'acció coeducativa amb perspectiva interseccional.

Actuació	Responsable	Participants	Cronograma					
33 Grup motor de seguiment de l'estratègia de prevenció del sexisme.	Consorci d'Educació / IMEB / Inspecció educativa	Joventut / Entitats	2017	2018	2019	2020	2021	2022
34 Generalització al conjunt d'escoles i instituts en tots els trams educatius de la ciutat de la Xarxa d'Escoles per la Igualtat, la Coeducació i la no-Discriminació.	Consorci d'Educació	Feminismes i LGTBI / IMEB	2017	2018	2019	2020	2021	2022
a) Projecte pilot amb quatre escoles bressol: Diversitat afectiva, sexual, de gènere, funcional, ètnica i cultural.	Consorci d'Educació	Feminismes i LGTBI / IMEB	2017	2018	2019	2020	2021	2022
35 Creació de protocols d'acompanyament de les pràctiques educatives d'equips docents dels centres per adequar-les a la pràctica coeducativa.	Consorci d'Educació / IMEB	IMEB / Consorci d'Educació	2017	2018	2019	2020	2021	2022
36 Suport de formacions a les associacions de famílies d'alumnat (AFA) en relació amb la coeducació.	Consorci d'Educació	Feminismes i LGTBI / IMEB / Consorci d'Educació	2017	2018	2019	2020	2021	2022
37 Creació d'un projecte per incrementar les pràctiques corresponsables en els espais familiars i escoles bressol, amb una mirada interseccional.	IMEB Educació / Temps i economia de les cures	Família / Infància / Immigració / IMEB	2017	2018	2019	2020	2021	2022
38 Incorporació de l'estratègia coeducativa en l'àmbit de les noves tecnologies a l'aula o en els d'innovació educativa.	Consorci d'Educació / IMEB		2017	2018	2019	2020	2021	2022
39 Afavoriment i acompanyament de les iniciatives en matèria de coeducació que sorgeixin de claustres, AFA o entre l'alumnat.	Consorci d'Educació		2017	2018	2019	2020	2021	2022

Objectiu 3.2: Promoure l'adaptació de les institucions educatives en la coeducació en la seva organització, currículum i pràctica, amb una perspectiva interseccional.

Actuació	Responsable	Participants	Cronograma					
40 Impuls de la coeducació als currículums acadèmics universitaris, com a eix transversal i alhora específic en tots els estudis universitaris relacionats del món educatiu.	Consorci d'Educació	Comissionat d'Educació i Universitats / MIF (Millora i innovació en la formació de mestres)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
41 Reforç de la formació sobre coeducació adreçada al personal d'atenció educativa: vetlladores, auxiliars i educadores d'educació especial, monitoratge de menjadors...	Consorci d'Educació	Personal d'atenció educativa / IMEB	2017	2018	2019	2020	2021	2022
42 Fer efectiva la figura de la persona de referència per acompanyar processos de coeducació en centres educatius reglats, tal com preveu la LOMCE.	Consorci d'Educació	Consell Escolar	2017	2018	2019	2020	2021	2022
43 Formació continuada de la persona responsable de la coeducació en els consells escolars.	Consorci d'Educació	Consell Escolar	2017	2018	2019	2020	2021	2022
44 Creació de protocols específics de detecció d'assetjaments masclistes i LGTBI-fòbics als centres educatius.	Educació	Feminismes i LGTBI / IMEB / Consorci d'Educació	2017	2018	2019	2020	2021	2022
45 Formació als EAP sobre la Llei 11/2014, "per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia". Incorporació del debat LGTBI en el grup de treball EAP.	Consorci d'Educació	Serveis educatius	2017	2018	2019	2020	2021	2022
46 Acció formativa: La coeducació al món educatiu. Curs a primària i secundària	Consorci d'Educació	Professorat	2017	2018	2019	2020	2021	2022

Objectiu 3.3: Formar i sensibilitzar professionals del món de l'educació (de 0 a 3 anys, primària, secundària, universitària i formació de persones adultes) en matèria de prevenció del sexisme.

Actuació	Responsable	Participants	Cronograma					
47 Formació continuada del professorat d'educació infantil (0-3). primària i secundària i professorat d'FP, particularment TEI (tècnic d'educació infantil) i TIS (tècnic d'integració social).	Educació	IMEB / Consorci d'Educació	2017	2018	2019	2020	2021	2022

Objectiu 3.4: Formar i sensibilitzar professionals i persones voluntàries, adolescents i joves en l'àmbit socioeducatiu, del lleure, esportiu, de la salut, cultural, de l'educació social, així com personal de centres oberts i educadors i educadores de carrer.

Actuació	Responsable	Participants	Cronograma					
48 Formació amb perspectiva interseccional en matèria de prevenció del sexisme als professionals i les professionals i les persones voluntàries en l'àmbit social, esportiu, de la salut, i cultural, entre altres.	Feminismes i LGTBI	Esports / Associacionisme / Salut / Cultura	2017	2018	2019	2020	2021	2022
49 Establiment d'un acord amb les entitats d'educació en el lleure per incorporar formació específica en matèria de prevenció del sexisme adreçada a monitores i monitors, tenint en compte la diversitat social i cultural de la població a qui s'adrecen.	Feminismes i LGTBI	Joventut / Infància: Campanyes	2017	2018	2019	2020	2021	2022

V. MODEL DE GOVERNANÇA

Durant el desenvolupament de l'estratègia contra el sexisme (2017-2022) es treballarà per establir una coordinació entre tots els agents del consistori responsables d'implementar les actuacions acordades per assolir els objectius. En tot aquest període, la Regidoria de Feminismes i LGTBI s'encarregarà de dinamitzar els espais de coordinació i diàleg interdepartamentals existents i assessorarà les àrees, departaments i organismes implicats en l'estratègia en tot el que sigui necessari per implementar amb èxit les actuacions fixades.

Com s'ha explicat anteriorment, el disseny d'aquesta estratègia s'ha guiat per un procés participatiu del qual han format part diversos moviments socials, associacions, grups i entitats feministes i persones expertes de diferents àmbits que treballen per fer front a la necessària desarticulació social del sexisme, així com responsables de diverses regidories i comissionats de l'Ajuntament de Barcelona.

Durant el procés de definició, les persones participants han demanat que s'asseguri la participació de les entitats en la implementació, el seguiment i l'avaluació, i que cal augmentar recursos i sobretot coordinar estratègies entre les institucions d'altres agències per obtenir els millors resultats. Tenint en compte les demandes, es crearà un comissió *ad hoc* de seguiment i devolució com a òrgan estable de direcció política i de seguiment de la planificació. Es reunirà en sessió ordinària un cop l'any i hi participaran entitats, grups i persones expertes que hagin format part del desenvolupament del pla o que vulguin formar part de la implementació, el seguiment i l'avaluació a partir d'un document d'adhesió. Entre les seves funcions, hi ha les de comunicar i difondre el compromís del pla, garantir els recursos necessaris per implementar-lo, ratificar el programa anual i els informes de seguiment i d'avaluació. A banda, la Regidoria de Feminismes i LGTBI promourà el diàleg constant amb els moviments i les entitats feministes i de dones a l'entorn de la implementació d'aquesta estratègia.

L'estratègia disposarà, a més, d'un sistema de seguiment continuat que permetrà valorar-ne anualment el grau d'execució, i la Regidoria de Feminismes i LGTBI farà un retorn dels avenços assolits en el Consell de Dones de la Ciutat i en les comissions que siguin pertinents.

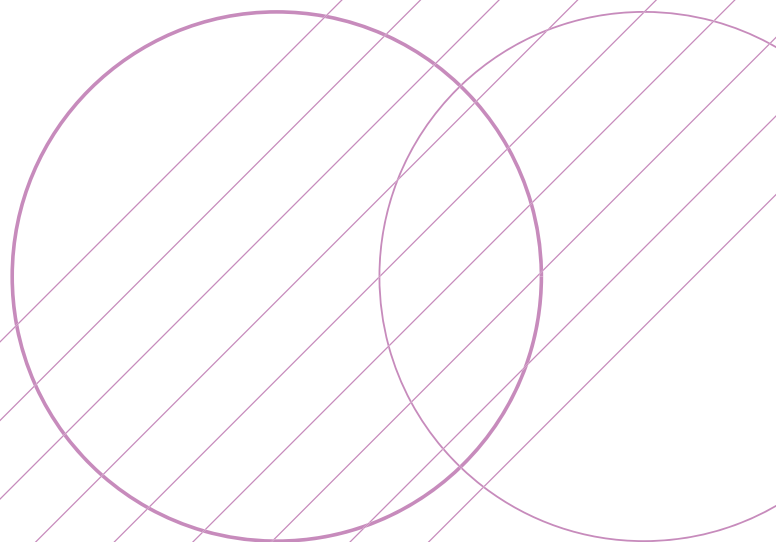
VI. PRESSUPOST

El pressupost previst per la Regidoria de Feminismes i LGTBI per a la posada en marxa del pla estratègic l'any 2018 és de 900.000 euros. A aquest pressupost inicial caldrà afegir el que els diferents departaments responsables de les actuacions acabin executant al llarg de l'any 2018. Al final del 2018 s'informarà de tot el pressupost executat pel conjunt dels departaments implicats i es farà la previsió conjunta per a l'any següent, i així de manera anual fins al 2022.

65

**Direcció de
Feminismes i LGTBI**
Àrea Drets de
Ciutadania, Cultura,
Participació
i Transparència

Informe de seguiment
2016-2017 de la mesura
de govern: *Millora del
sistema per a l'abordatge
integral de les violències
masclistes*

VII. ANNEXOS

Annex i marc normatiu i programàtic. Marc estatal, autonòmic i local

El Pla estratègic contra el sexisme (2017-2022) s'emmarca en les funcions dels ens locals. La **Llei 7/1985**, reguladora de les bases de règim local, estableix que els municipis poden dur a terme activitats complementàries en el marc de les polítiques “de promoció de les dones”. Tanmateix, aquest pla també dona resposta al que preveu la **Carta municipal de Barcelona** del 1998, que en l'article 112 especifica que l'Ajuntament de Barcelona ha de promoure totes les accions i els serveis que facilitin la integració i la participació de les dones en la societat, i n'evitin la discriminació per raó de sexe.

En l'àmbit de Catalunya, l'**Estatut d'autonomia** reconeix els drets relatius als serveis socials i estableix la cohesió i el benestar socials com a principis rectors que han d'orientar les polítiques públiques en aquesta matèria. Assenyala, en l'article 41, que els poders públics han de garantir el compliment del principi d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes, així com la transversalitat en la incorporació de la perspectiva de gènere en totes les polítiques públiques. De la mateixa manera, també ho fa la **Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes**; en el capítol IV estableix les polítiques públiques per promoure la igualtat efectiva en els diferents àmbits d'actuació. Indica que s'han de “dissenyar, aprovar, executar i avaluar els plans d'igualtat a què fa referència aquesta llei que afecten els ens locals”, i la **Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes**, que especifica que “les entitats locals han d'integrar el dret d'igualtat en l'exercici de les seves competències”.

Pel que fa a l'àmbit de l'educació, la **Llei 12/2009, del 10 de juliol**, marca com un dels principis rectors del sistema educatiu (article 2) la coeducació i el foment de la igualtat real i efectiva entre dones i homes. D'altra banda, posa en relleu que el principi de coeducació per mitjà de l'escolarització mixta ha d'ésser objecte d'atenció preferent, com a principi ordenador de la **prestació** del Servei d'Educació de Catalunya (article 43). Finalment, també en els criteris que orienten l'organització pedagògica als centres (article 77) incorpora la coeducació per afavorir la igualtat entre l'alumnat.

Per la seva part, la **Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista, fa referència a la importància dels principis de la coeducació com a element fonamental en la prevenció de la violència masclista**, entenent que la coeducació és l'acció educadora que valora indistintament l'experiència, les aptituds i l'aportació social i cultural de les dones i els homes, en igualtat de drets, sense estereotips sexistes i androcèntrics, ni actituds discriminatòries, a fi d'aconseguir l'objectiu de construir una societat sense subordinacions culturals i socials entre dones i homes (article 12). L'article 13 de la mateixa llei fa referència al fet que els continguts curriculars han d'aplicar el principi de coeducació en tots els nivells de l'ensenyament. També esmenta la importància de la formació i capacitació del professorat, de manera específica i permanent, en matèria de violència masclista i de desenvolupament dels drets de les dones (article 14). Així mateix, en l'article 16, s'estableix la importància de la formació a professionals de l'educació en matèria d'anàlisi i interpretació de les construccions culturals que naturalitzen l'ús de la violència i, concretament, de la violència masclista.

Pel que fa al tractament de la informació en els mitjans de comunicació, la secció segona de la **Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes**, estableix les obligacions en relació amb els mitjans de comunicació i les tecnologies de la informació i comunicació. En l'article 24, determina que els mitjans de comunicació que exerceixen la seva activitat a l'emparr d'una llicència atorgada pel Consell Audiovisual de Catalunya, han de vetllar, entre altres, de garantir la no difusió de continguts sexistes, defugir dels estereotips, garantir la participació activa de les dones, no fer ús del llenguatge sexista, difondre activitats promogudes per dones i promoure l'autoria femenina a través d'acció positiva. De la mateixa manera, la llei esmentada prohibeix la realització, emissió i exhibició d'anuncis publicitaris que presentin les persones com a inferiors o superiors en dignitat humana en funció del sexe, o com a mers objectes sexuals, així com els que justifiquin o banalitzin la violència contra les dones o incitin a practicar-la.

D'altra banda, la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista, pel que fa al tractament de la informació, determina que els mitjans de comunicació social gestionats per les administracions públiques han de tractar la informació que ofereixen d'acord amb els criteris següents: fer un ús no sexista ni androcèntric del llenguatge i fomentar una presència equilibrada i una imatge plural dels dos sexes, vetllar perquè en el tractament de la informació totes les dones siguin presentades amb tota autoritat i respecte, fent visibles les aportacions que han fet en tots els àmbits de la societat, promoure i afavorir els continguts en els quals quedin palesos els drets efectius de les dones i donar a conèixer les notícies sobre esdeveniments relacionats amb la violència masclista, exclouent-ne els elements que li puguin donar un caire morbós.

De la mateixa manera, la llei esmentada estableix que el Consell Audiovisual de Catalunya ha de promoure acords i convenis d'autoregulació o correulació en tots els mitjans de comunicació social, els quals han d'incorporar criteris orientadors en relació amb l'actuació dels programes davant la violència masclista i la representació de les dones. Així mateix, en el capítol 6 fixa que el Consell Audiovisual de Catalunya, com a autoritat reguladora, ha de garantir el compliment de les obligacions dels prestadors dels serveis de comunicació audiovisual relatives a assegurar un tractament de les dones de conformitat amb els principis i els valors establerts per aquesta llei.

A la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya, **s'estipulen com a publicitat i televenta il·lícites aquelles que atempten contra la dignitat humana, que vulneren els valors i els drets reconeguts per la Constitució espanyola, les que atempten contra el respecte a la dignitat de les persones o a llurs conviccions religioses i polítiques, les que discriminen per motius de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra circumstància personal o social, les que inciten a la violència o a comportaments antisocials, apel·len a la por o a la supersensibilització o fomenten abusos, imprudències, negligències o conductes agressives.**

En la matèria específica de violència masclista, el pla es basa en la Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género i la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista, que estableixen les competències dels municipis en provisió de serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperaió Integral de les Violències Masclistes i la seva capacitat de "programar, prestar i gestionar els serveis d'informació i atenció a les dones i efectuar la derivació als diferents serveis"; "pres-

tar o gestionar altres serveis de la xarxa d'atenció i recuperació integral" i "col·laborar en la gestió de les prestacions econòmiques i les subvencions", entre altres. Finalment, també en matèria de drets de les persones pertanyents als col·lectius LGTBI, aquest pla es basa en la Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.

L'inici, un quart de segle ençà, de la planificació d'àmbit municipal de polítiques contra les desigualtats de gènere estableix els precedents locals d'aquest pla. Des que l'any 1991 es va aprovar el primer Pla municipal per a les dones, l'Ajuntament de Barcelona n'ha elaborat cinc més en matèria d'igualtat de gènere. L'any 1995 es va aprovar el Pla municipal per a les dones (1995-2005) i el tercer va ser el plantejat per al període 2005-2009, que es va ampliar fins al 2011. L'any 2012 es va aprovar el Pla municipal per a la igualtat d'oportunitats real i efectiva entre dones i homes, vigent fins al 2015.

Per tant, dues dècades després de l'inici de la planificació de polítiques a favor de la justícia de gènere a la ciutat, Barcelona ha estat pionera en moltes actuacions adreçades a aconseguir-la. No obstant això, la pervivència del sexisme mostra que cal seguir treballant per posar fre a les violències masclistes, per a l'apoderament de les dones, per reduir les discriminacions i desigualtats en el mercat laboral i donar valor a totes les feines invisibilitzades que fan sostenible la vida a la nostra ciutat, per recollir una memòria col·lectiva plural i inclusiva. I això s'ha de portar a terme des d'una administració local que incorpori la cerca de la igualtat i la defensa de la llibertat de les dones.

Annex II Glossari

Gènere: És el conjunt de característiques socials, culturals, polítiques, psicològiques, jurídiques i econòmiques construïdes socioculturalment que la societat assigna a les persones de manera diferenciada, com a pròpies d'homes i dones. Els gèneres són construccions socioculturals que varien a través de la història i es refereixen a les característiques psicològiques i culturals que la societat atribueix al que considera "masculí" i "femení" mitjançant l'educació, l'ús del llenguatge, la família, la religió, els mitjans de comunicació i altres agents socialitzadors.

Interseccionalitat: Eina analítica que permet entendre i respondre a les maneres com el gènere es creua amb altres eixos de desigualtat i com aquests creuaments contribueixen a experiències úniques d'opressió i privilegi. Es tracta, per tant, d'una eina clau tant per analitzar com impacta el sexisme en els diferents perfils de dones, així com per posar en marxa totes les actuacions del Pla estratègic.

Prevenició: Per *prevenició del sexisme* entenem l'elaboració d'un conjunt d'accions encaminades a sensibilitzar la ciutadania, així com a evitar i reduir la incidència del sexisme per mitjà de la reducció dels factors de risc i impedir-ne, així, la normalització. És a dir, neutralitzar les justificacions relacionades amb el sexisme i impedir que aquest fenomen persisteixi i s'agreugi i que, per tant, es puguin evitar les seves conseqüències més extremes.

Sexe: És el conjunt de característiques físiques, biològiques, anatòmiques i fisiològiques de les persones que els defineixen com a homes i dones. El sexe ve determinat per la naturalesa, és una construcció natural, amb la qual es neix.

Sexisme: Entenem per *sexisme* aquell sistema que defineix les persones segons el seu sexe, les jerarquitzava i manté unes normes de comportament que corresponen a aquesta divisió. El sexisme assigna capacitats, valors, normes i rols diferents entre homes i dones, i els considera les dues úniques possibilitats identitàries, fet que exclou les persones que no encaixen dins d'aquestes categories. Les conductes sexistes són difícils de detectar perquè encara ara estan molt arrelades en la societat i tenen lloc de manera quotidiana. Barcelona no és una ciutat lliure de sexisme i s'hi manifesta de manera que la jerarquia que estableix aquesta estructura subordina les dones i exclou persones amb cossos, identitats, expressions i desitjos que estan fora de la norma de gènere.

Relacions no abusives: Parlem de relacions abusives referint-nos a aquelles relacions de domini d'una persona sobre una altra. L'abús sempre és deliberat, independentment que en sigui conscient o no la persona que l'exerceix i busca sotmetre l'altra persona al marge de quins siguin els seus desitjos, expectatives i voluntat. L'abús sol ser progressiu, a través d'un procés en el qual l'increment en el domini i sotmetiment de l'altra persona sempre va acompanyat de la pèrdua d'autoestima i de la seva autonomia en la percepció de la situació en què es troba. Per tant, es persegueix la transformació d'aquest tipus de relacions asimètriques a partir d'estratègies educatives que permetin ensenyar a qui exerceix poder a no agredir ni violentar en l'àmbit de les relacions de parella, i, a la vegada, apoderar les persones vulnerables de ser agredides i ensenyar a evitar caure en paranys i en el consentiment d'aquests tipus de relacions abusives.

Annex III. Metodologia

Membres que participen en el grup motor

Institució	Persona de contacte
Regidoria de Cicle de Vida, Feminismes i LGTBI	Laura Pérez
Comissionat d'Educació	Miquel Àngel Essomba
Direcció de Feminismes i LGTBI	Bàrbara Melenchón
	Mirta Lojo
Direcció de Joventut	Alicia Aguilera
IMEB	Montserrat Potrony / Laia Herrera
Consorci d'Educació de Barcelona	Àngels Coté / Guillermo Gorostiza
Departament d'Ensenyament	Marta Clar / Teresa Moragas
Acció Social (IMMS)	Anna de Palau Rovira
Consell de Joventut de Barcelona	Natàlia Reina
Inspecció Educativa	Pilar Casals
Entitats	Persona de contacte
Fil a l'Agulla	Lídia Casanovas
Candela	Sara Barrientos
Drac Màgic	Marta Selva
Surt	Úrsula Santa Cruz / Gemma Altell
Enruta't	Laura Poch / Bàrbara Rabinad
Pandora	Mónica Timón
CoeducAcció	Amparo Tomé / Marina Subirats / Núria Solsona
Escola Sol	Raimon Goberna / Jana Alentorn
Representant de federacions d'esplais i representant de la taula d'associacionisme educatiu	Natàlia Reina / Beatriz Blanco / AE Sant Pius X
Tamaia	Letícia Sánchez Moy

Grup de treball interdisciplinari

Àmbit	Departament	Referent
Transversalitat	Departament de Transversalitat de Gènere de l'Ajuntament de Barcelona	Sònia Ruiz
	Centre per a la Igualtat i Recursos per a les Dones (CIRD)	Estel Crusellas
Salut Pública	Departament de Salut de l'Ajuntament de Barcelona	Pilar Solanes
	Agència de Salut Pública de Barcelona	Lucía Artazcoz
	Consorci Sanitari de Barcelona - Agència de Salut Pública	Sonsoles Santís
	CAPS - Centre d'Anàlisi i Programes Sanitaris	Montserrat Cervera / Esperanza Aguilà
	Xarxa de Dones per la Salut	Carme Catalán
Economia de les cures	Xarxa NUST Ajuntament de Barcelona	Carme Carrera
	Institut Municipal de Serveis Socials	Marta Serra
Serveis socials	Institut Municipal de Persones amb Discapacitat	Assumpta Soler
	Consell Municipal de Benestar Social (infància i adolescència) i CIIMU	Maria Truñó
	Associació Dones no Estàndard	Roser Ros
	Observatori IQ	Mireia Duran
	Col·lectiu Punt 6	Sara Ortiz / Blanca Valdivia
Treball	Raons Públiques	Javier Fraga
	Barcelona Activa Ajuntament de Barcelona	Carme Turull
Mitjans de comunicació	Fundació BCN Formació Professional	
	Consell de l'Audiovisual de Catalunya	Sílvia Montilla
	BTV (televisió i ràdio)	Sergi Vicente
	Associació de Dones Periodistes	Mavi Carrasco
	Observatori de les Dones en els Mitjans de Comunicació	Marta Nieto

71

Direcció de Feminismes i LGTBI
Àrea Drets de Ciutadania, Cultura, Participació i Transparència

Informe de seguiment 2016-2017 de la mesura de govern: *Millora del sistema per a l'abordatge integral de les violències masclistes*

Àmbit	Departament	Referent
Lesbianes, gais, trans, bisexuals i transsexuals	Consell Municipal de LGTBI de l'Ajuntament de Barcelona	Meritxell Sáez
Equipaments culturals i cívics	Departament Xarxa d'Equipaments de Proximitat	Tona Calvo
Interculturalitat	BCN Acció intercultural	Marifé Calderón
Àmbit educatiu	Escoles bressol	Cassimir Macià
	Associació de Mestres Rosa Sensat	Montse Benlloch
Seguretat	Guàrdia Urbana	Marta Pons Mañosa
	Mossos d'Esquadra	Carme Barroso / Marta Zamorano
Esports	Institut Barcelona Esports	Mercè Jofra
Comunicació	Direcció de Serveis Publicitaris. Ajuntament de Barcelona	Assumpta Bisbal
	Direcció de Comunicació	María Cilleros

Grup de treball d'abordatge de les violències masclistes (GTVM) del Consell de Dones de Barcelona

Institució / Entitat	Persona de contacte
Associació de Dones Agredides Sexualment	Mariana González
Institut Català d'Antropologia	Begonya Enguix
Associació Feministes de Catalunya	Amor del Álamo
Associació Benestar i Desenvolupament	Nausica Castelló
Fil a l'Agulla, SCCL	Lídia Casanovas
Associació Dones Ca l'Aurèlia	M. Carmen García / Sílvia Bautista
Associació Planificació Familiar de Catalunya i Balears	Sílvia Aldavert
Associació Dones Juristes	Lourdes Argudo / Ina Ramón
Creación Positiva	Montse Pineda
Cooperativa Feminista	Júlia Vega Almena
Genera	Clarisa Velocci / Ana Fábregas
Tamaia, Viure sense Violència, SCCL	Beatriu Masiá
Consell de Dones de Nou Barris	Anna Lluçà
Consell de Dones de l'Eixample - Fundació Aroa	Neus Pociello
Consell de Dones de Nou Barris	Maria Rosa Micas
CIPAIS	Roser Moix
Comissió de Dones Advocades (Il·lustre Col·legi d'Advocacia de Barcelona)	Blanca Padrós
Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya	Alba Orteu / Marina Partera
Dones Directives i Empresàries de l'Acció Social	Gemma Altell
SURT, Fundació de Dones, Fundació Privada	Míriam Vázquez
Fundació Salut i Comunitat	Marta Álvarez
Consell de les Dones de Barcelona, com a "individual"	Andrea Terrón
ERC	Marina Sánchez

73

Direcció de Feminismes i LGTBI
Àrea Drets de Ciutadania, Cultura, Participació i Transparència

Informe de seguiment 2016-2017 de la mesura de govern: *Millora del sistema per a l'abordatge integral de les violències masclistes*

Institució / Entitat	Persona de contacte
CUP	Maria Rovira
Tècnica de Sant Martí	Rosa M. Saiz
Tècnica de Nou Barris	Àngela Santos
Dones no Estàndard	Roser Ros
Cap de gabinet de la Regidoria de Feminismes i LGTBI	Marta Cruells
Secretària del Consell de les Dones de Barcelona	Mercè Fernández

Entitats de dones migrades

Entitat	Persona de contacte
Diàlegs de Dona	Fàtima Ahmed
Centro Filipino	Rosa Irasusta
E'Waiso Ipola	Irene Yamba
Centro Boliviano Catalán	Elsa Oblitas
ASOCROM	Ana Román / Pep Montseny
Associació d'Amistat de Dones Filipines	Rita Amaqui
Mujeres Palante	Clara Romero
Centro Peruano en Barcelona	Pina Quiñones

Entitats del Poble Gitano

Entitat	Persona de contacte
Nakeramos	Maria Rubia
Associació de Joves Gitanos de Gràcia	Enerida Isuff
Consell Municipal d'Immigració	Juana Fernández
Veus Gitanes	Paqui Perona

Entrevistes individuals a altres persones especialistes en la matèria de la prevenció del sexisme

Sònia Ruiz	Departament de Transversalitat de Gènere de l'Ajuntament de Barcelona
Anna Bofill	Espai públic
Joana Gallego	Mitjans de comunicació
Jesús Joletón	Llibreria La Caníbal
Clarisa Velocci	Genera
Eulàlia Lledó	Lingüista
Carme Porta	Famílies
Joana Garcia Grenzner	Mitjans de comunicació
Mercè Meroño	Àmbit de prevenció
Mireia Foradada i Pau Zabala	Educació (programa "Paranys de l'amor")
Sílvia Aldavert	Associació de Planificació Familiar de Catalunya i Balears
Mavi Carrasco	Associació de Dones Periodistes de Catalunya
Mercè Otero	Ca la Dona

75

Direcció de Feminismes i LGTBI
Àrea Drets de Ciutadania, Cultura, Participació i Transparència

Informe de seguiment 2016-2017 de la mesura de govern: *Millora del sistema per a l'abordatge integral de les violències masclistes*

Annex IV. Diagnosi

PLA ESTRATÈGIC CONTRA EL SEXISME A LA CIUTAT DE BARCELONA

Fitxa per elaborar el diagnòstic i presentar propostes de millora de les actuacions de prevenció del sexisme a la ciutat

Nom de l'organisme o entitat:

Adreça electrònica de contacte:

Nom de la persona representant:

1. Diagnòstic i propostes de les actuacions que ha dut a terme l'entitat o l'organisme en relació amb la prevenció del sexisme

1.1. Actuacions portades a terme per l'organisme o l'entitat:

Nom de l'actuació	Objectiu general i breu explicació	Població a la qual s'adreça	Durada de l'actuació	Abast de l'actuació (nombre aproximat de participants)	Actuació d'iniciativa pròpia?*	Metodologia que es fa servir	S'avalua l'actuació?	Valoració de l'actuació**

* És una actuació d'iniciativa de la mateixa entitat o forma part d'un programa més general? En cas que formi part d'un programa més general, especifiqueu quin i amb quines altres entitats o institucions es col·labora i quina institució o entitat la impulsa.

** Valoració de l'actuació: baixa, mitjana o alta.

1.2. Valoració general. Pel que fa a les actuacions exposades en l'apartat anterior, apunteu els punts forts i febles més rellevants de cadascuna.

Nom de l'actuació	Punts forts	Punts febles

1.3. Què proposeu fer amb les diferents actuacions que porteu a terme actualment? (de cadascuna, indiqueu si continuar igual, introduir-hi modificacions [quines], deixar de fer-les...)

77

Direcció de Feminismes i LGTBI
 Àrea Drets de Ciutadania, Cultura, Participació i Transparència

Informe de seguiment 2016-2017 de la mesura de govern: *Millora del sistema per a l'abordatge integral de les violències masclistes*

1.4. Teniu previst fer noves actuacions en el futur?

Actuació prevista	Breu descripció	Població diana	Dimensió temporal	De qui és la iniciativa	Amb qui es col·laborarà

1.5. Exemples de bones pràctiques del mateix organisme o entitat en el propi àmbit:

Nom de la bona pràctica	Descripció	Motiu pel qual es considera una bona pràctica

1.6. Altres comentaris que vulgueu fer sobre les actuacions de l'entitat o organisme.

2. Valoració i propostes generals de futur respecte a la prevenció del sexisme a la ciutat.

2.1. Quins punts forts i febles considereu que hi ha ara a la ciutat en general respecte a les actuacions de prevenció del sexisme?

Punts forts	Punts febles

78

Direcció de
Feminismes i LGTBI

Àrea Drets de
Ciutadania, Cultura,
Participació
i Transparència

Informe de seguiment
2016-2017 de la mesura
de govern: *Millora del
sistema per a l'abordatge
integral de les violències
masclistes*

2.2. Quines actuacions o projectes que s'han dut a terme a la ciutat considereu bones pràctiques?

Entitat	Projecte	Població a la qual s'adreça	Motiu pel qual es considera una bona pràctica

2.3. A banda de les bones pràctiques que heu ressenyat, voleu aportar informació sobre altres experiències, documents o projectes que creieu que convindria tenir en compte?

--

Moltes gràcies pel vostre temps!

A continuació, es detallen les actuacions recollides en la diagnosi feta a partir del treball dut a terme pels grups i les persones participants en aquest pla.

Formació i tallers

- Formació d'infants i adolescents (primària i secundària)
- Formació de professorat
- Formació en l'àmbit de la formació superior (postgrau, màster)
- Formació en el món educatiu i del lleure (monitors/es, directors/es)
- Xerrades Afas
- Capacitacions de professionals per treballar processos d'apoderament
- Projecte "Escoles coeducadores" Formació a infants, professorat i famílies d'un mateix centre educatiu
- Formacions i cursos per a professionals
- Formacions i cursos adreçats a professionals d'educació, joventut, salut, igualtat, educadors/es de carrer, etc.
- Formació Mestres apoderades
- Formació i integració laboral a dones no estàndards
- Eines personals. Tallers a dones usuàries dels PIAD de Barcelona (tallers d'eines, d'autoestima, pèrdues afectives, dones cuidadores, amor romàntic, dol migratori, la pràctica de la consciència corporal, entre altres)
- Escola de promotores de salut (promoció de la salut de les dones, medicalització, autoconeixement del propi cos, factors condicionants de la salut de les dones, sexualitat, salut reproductiva, violència i metodologia de treball amb grups de dones)
- Xerrades o tallers de salut:
- Diferències i desigualtats en salut dones/homes
- Viure les nostres emocions sense por
- Parlem de sexe
- La salut de les dones: la diferència importa
- L'estrès crònic: un tema de dones
- Soc dona i m'agrada el meu cos
- Xerrades i formació sobre conceptes i procediments policials a diferents col·lectius (agents, ciutadania en general, col·lectius en particular)
- Formació en urbanisme en perspectiva de gènere (personal tècnic municipal i persones interessades, com ara estudiants d'arquitectura, de geografia, de sociologia, entre altres)
- Tallers de prevenció de la violència masclista a l'espai públic amb adolescents de la Xarxa Activa de Joventut per la Igualtat

79

**Direcció de
Feminismes i LGTBI**
Àrea Drets de
Ciutadania, Cultura,
Participació
i Transparència

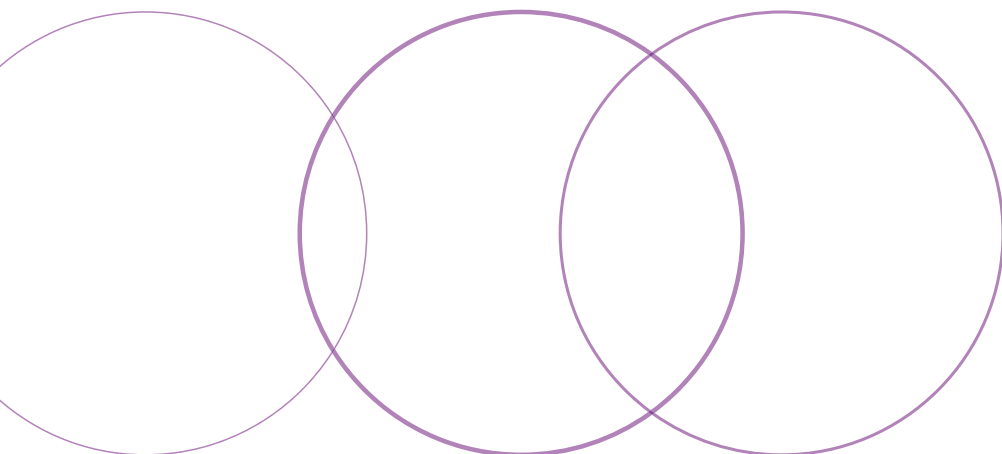
Informe de seguiment
2016-2017 de la mesura
de govern: *Millora del
sistema per a l'abordatge
integral de les violències
masclistes*

- Tallers “L'experiència de les dones al seu entorn quotidià”
- Tallers afectivosexuals.
- Taller de propostes i materials educatius per a l'escola inclusiva
- Tallers Drag King (població adulta i joves)
- Taller sobre jocs i joguines no sexistes adreçat a famílies
- Tallers de prevenció de la violència de gènere amb joves i infants
- Tallers participatius i vivencials adreçats a la ciutadania
- Tallers de sexualitat, prevenció de relacions abusives, diversitat sexual i de gènere, repensant les masculinitats i apoderament de les noies
- Formació en perspectiva de gènere intercultural
- Eines per a professionals de l'educació, joventut, salut i igualtat, entre altres
- Tallers d'apoderament i sensibilització de gènere a CRAES
- Tallers d'apoderament
- Tallers del programa “Paranys de l'amor”
- Projecte de prevenció “Canviem-ho”. Homes per l'equitat de gènere

---

Sensibilització social com a estratègia de prevenció del sexisme:

- Activitats de conscienciació i sensibilització sobre la problemàtica de la violència de gènere amb població en general
- Actes de sensibilització sobre el 28 de maig, Dia Internacional d'Acció per a la Salut de les Dones
- Projecte “Tolerància zero” (sensibilitzar sobre les violències masclistes vers les dones amb discapacitat)
- Activitats programades als casals de barri a l'entorn de la celebració del 8 de març i del 25 de novembre

---

Recerca i generació de coneixement

- “Patis coeducatius” (metodologies participatives d’observació, anàlisi i disseny del pati, on s’involucra professorat, monitoratge, mares, pares i alumnat)
- Observar i analitzar els entorns quotidians on vivim des d’una mirada feminista i de la vida quotidiana
- Treballar línies de recerca per conèixer la situació de discriminació de les dones a diferents nivells i fer propostes d’actuació
- Marxes Exploratòries de Seguretat de les Dones. Anàlisi dels espais quotidians per on ens movem
- Sistematització de dades. Repositori de dades en línia
- Observació dels espais de festa major a l’espai públic

81

Direcció de
Feminismes i LGTBI
Àrea Drets de
Ciutadania, Cultura,
Participació
i Transparència

Informe de seguiment
2016-2017 de la mesura
de govern: *Millora del
sistema per a l’abordatge
integral de les violències
masclistes*

Atenció terapèutica

- Teràpia o atenció individual i grupal a dones que pateixen o han patit violència masclista
- Grups de suport terapèutics
- Programa d’atenció terapèutica. Atenció telefònica
- *Coaching*
- LaLore: espai jove virtual sobre sexualitats, relacions i gènere (espai virtual)

Assessorament i acompanyament

- Assessorament per a l’elaboració de campanyes de sensibilització sobre les violències sexuals als espais d’oci nocturn
- Assessorament per a la transformació dels espais joves amb perspectiva de gènere
- Projecte d’acompanyament a clausures i centres escolars per prevenir, detectar i acompanyar situacions de discriminació, *bullying* o violència masclista.
- Assessorament i acompanyament a professionals i institucions
- Les No Estàndard Actuem: Servei d’Intervenció Psicosociolaboral (donar els ajuts necessaris en l’àmbit d’assistència personal i domiciliària [en hores] perquè les dones esdevinguin més autònomes)
- Servei d’Informació i Assessorament a les Dones (SIAD) Laborals a Barcelona
- Atenció, protecció i seguiment a la víctima. (Atenció especialitzada a la víctima encaminada a facilitar el seu trànsit tant per la via judicial com pels altres mecanismes d’atenció i protecció social, de salut, laboral, etc.)

Incidència política

- Participació de grups de treball i observatoris
- Participació en l'elaboració de protocols i estàndards
- Participació en mitjans de comunicació (diaris, TV, ràdio)
- Participació social i comunitària. En xarxes i altres
- Participació institucional
- Incidència política en les administracions de Barcelona i Catalunya per influir en les polítiques de salut i sanitat (campanyes com el dret al propi cos, les lluites contra la violència masclista o per la defensa de la sanitat pública amb la Marea Blanca, etc.)
- Les actuacions de participació amb el CNDC i pressió amb administracions
- Elaboració de manifestos i informes sobre les diverses situacions de les dones (situació laboral i econòmica, situació de les violències i situació de la salut)
- Treballar l'eix de corresponsabilitat de gènere en les cures amb altres àrees
- Dissenyar i proposar una mesura de govern en economia de les cures
- Proposta de mesura de govern. Nou pacte del temps (incidir en els cinc objectius estratègics en relació amb el temps de les persones: usos i horaris, conciliació de temps laboral, familiar i social)
- Taula sectorial de formació industrial. Taula participativa per generar accions per atraure les noies als estudis d'FP industrial
- Xarxa d'Empreses NUST (Nous Usos Socials del Temps) Destacar les bones pràctiques per a les persones treballadores en temes de conciliació i corresponsabilitat, per un millor temps de feina, familiar i social de les persones.
- Taula per a la regulació dels continguts de publicitat (establir criteris que permetin regular els continguts de la publicitat institucional de l'Ajuntament de Barcelona, així com de la publicitat en l'espai públic en suports municipals cedits a tercers, i elaboració de normativa i els mecanismes de control i seguiment de la seva aplicació)
- Articles a mitjans de comunicació amb l'objectiu de sensibilitzar i divulgar la perspectiva de gènere en diferents àmbits

---

Revistes, quaderns i recursos didàctics

- Quadern *Dona i Esport* (actualitat sobre la presència femenina en l'esport)
- Recurs pedagògic per a la prevenció de l'assetjament i abús sexual en l'àmbit esportiu
- Revista *MYS (Mujeres y Salud)*: informació científica en llenguatge comprensible
- Elaboració de material pedagògic i eines de treball sobre la coeducació a través de la transformació d'espais educatius (parcs infantils, patis, etc.)
- Redacció d'un blog en línia amb articles feministes amb l'objectiu de sensibilitzar i divulgar la perspectiva de gènere en diferents àmbits
- Guia de l'FP a Barcelona. Des del punt de vista de gènere: com pensar el sexisme en la projecció d'estudis de cicles formatius tenint cura que el material audiovisual i de difusió per a l'orientació compensi la mancança d'estudiants d'un dels dos sexes.
- Formació industrial. Videocàpsules divulgatives per fomentar les vocacions industrials en les dones
- Maletes bibliogràfiques. Posar a l'abast d'infants, joves i mestres llibres que obrin perspectives en relació amb el debat a l'entorn del sexisme.
- Editar llibres i revistes que contribueixin a la reflexió de professionals de l'educació a fi que tinguin eines per combatre el sexisme a escoles i instituts.
- Guies metodològiques
- Guies pedagògiques
- Articles a revistes i llibres
- Creació de recursos pedagògics
- Elaboració de continguts teòrics i pedagògics
- Exposicions
- Vídeos

83

Direcció de
Feminismes i LGTBI
Àrea Drets de
Ciutadania, Cultura,
Participació
i Transparència

Informe de seguiment
2016-2017 de la mesura
de govern: *Millora del
sistema per a l'abordatge
integral de les violències
masclistes*

Intervencions innovadores

Intervencions institucionals

- Premi 25 de Novembre - Premis 8 de Març Maria Aurèlia Capmany
- Premi Jove de Còmic Sant Martí per a la prevenció i erradicació de la violència masclista
- Concurs (Re)Imagina't de l'Observatori de les Dones als Mitjans de Comunicació
- Activitats participatives i creatives de l'Observatori de les Dones als Mitjans de Comunicació
- “La diversitat en curt” (curtmetratges, primària, secundària, batxillerat)
- Programa de la Xarxa d'Escoles i Instituts per la Igualtat i la no-Discriminació
- Acord ciutadà per una Barcelona lliure de violència vers les dones
- Premi de comunicació no sexista - Premi Margarita Rivièrè al rigor periodístic amb visió de gènere
- Premi Dona i Esport
- Premi Barcelona a l'Empresa Innovadora en Conciliació i Temps

Intervencions d'entitats

- OASIS, les colònies d'estiu per a adolescents LGTB
- Contacontes
- Teatre de l'oprimit. Teatre fòrums. Teatralitzacions
- Programa “Construir mirades”, de formació i anàlisi dels llenguatges audiovisuals adreçat a centres educatius
- Activitats de formació del professorat en anàlisi del discurs audiovisual des de la perspectiva de gènere
- Materials pedagògics específics relacionats amb els arquetips sexistes als mitjans de comunicació
- Jornades de lleure i feminismes
- Espectacles de palleses (infants i famílies)
- Ruta sobre violències masclistes i per raó d'identitat sexual (espais urbans de la violència masclista)
- Relats de vida LGBT+
- Facilitació de grups (dinàmiques de grup, aprendre individualment i col·lectivament noves maneres de relacionar-nos i construir)
- Treball de processos
- Aula Mòbil (programa educatiu de producció audiovisual amb mòbils)
- Estand d'informació sobre agressions sexuals a les Festes de la Mercè

- Fòrum contra les violències de gènere (jornades)
- Xarxa Activa de Joventut per la Igualtat
- Concurs per a l'erradicació de la violència masclista
- Protocol d'actuació contra les agressions sexistes a les festes majors del Poble-sec
- Grup d'homes per una paternitat responsable, activa i conscient (projecte "Canviem-ho")
- Grup de Teatre No Estàndard (realització dels propis guions a partir del saber i l'experiència compartits)
- REDCAPS - Posar en contacte les dones professionals de la salut entre si, informar-les de les novetats en la investigació, promoure el debat i l'intercanvi d'idees, la investigació en gènere i salut i la divulgació.
- Organitzar secretaries de la dona a diferents sectors i territoris
- Grup de treball en coeducació a l'Associació de Mestres Rosa Sensat
- Cedir o oferir espais i activitats de trobada, d'interrelació, creació i participació a les dones del barri, on puguin parlar dels seus interessos i participar en els diversos projectes, programes i en la gestió d'equipaments vinculats al barri, i alhora incloure en la programació del centre la perspectiva de gènere.

ANNEX 2

DADES D'ACTIVITAT DELS SERVEIS MUNICIPALS

A continuació, es presenten les dades relatives a l'activitat dels serveis que articulen la resposta institucional a les violències masclistes a Barcelona.

	2012	2013	2014	2015	2016	Variació % 2015- 2016	Gen-Set 2017
PIAD							
Entrevistes individuals realitzades a dones	6.918	8.928	9.450	9.151	8.836	-3,44%	6.589
Dones ateses en primera entrevista	1.814	2.025	2.339	2.056	2.005	-2,48%	1.286
Dones diferents ateses	2.204	2.549	2.943	2.718	2.667	-1,88%	1.885
Dones ateses per psicòlogues	195	336	577	563	601	6,75%	557
Dones ateses per advocades	1.045	1.103	1.060	1.039	967	-6,93%	706
Participants a les Intervencions grupals	1.579	1.696	1.096	1.037	1.176	13,40%	889
Participants a les Intervencions comunitàries	3.041	3.064	6.719	10.218	11.591	13,44%	5.717
SARA							
Unitats familiars ateses [1]	-	-	1.500	1.725	1.833	6,26%	1.611
Unitats familiars ateses per via d'urgència [2]	195	201	179	190	252	32,63%	124
Dones ateses	1.166	1.345	1.356	1.483	1.673	12,81%	1.395
Infants i adolescents atesos directament [3]	104	195	217	299	304	1,67%	224
Infants i adolescents atesos indirectament [4]	-	-	-	188	210	11,70%	111
Unitats familiars ateses per atenció directa i indirecta als infants i adolescents	310	396	419	362	383	5,80%	236
Adolescents amb accés directe al SARA [5]	-	-	9	15	26	73,33%	15
Assessoraments a professionals i serveis	21	126	391	407	306	-24,82%	182
Unitat contra el tràfic de persones (UTEH)							
Dones ateses al SAS amb indicadors de tràfic				140			231
Operatius policials on s'ha participat				12			3
Representació judicial				15			13
Actuacions directes amb dones víctimes de tràfic [6]				40			857
Acolliments realitzats per tràfic				17			25

	2012	2013	2014	2015	2016	Variació % 2015- 2016	Gen-Set 2017
Acolliments							
Dones acollides d'urgència	127	136	144	141	147	4,26%	120
Infants i adolescents acollits d'urgència	113	124	127	122	125	2,46%	87
Dones acollides en llarga estada	69	82	100	111	102	-8,11%	59
Infants i adolescents acollits en llarga estada	73	84	108	113	117	3,54%	63
SAH							
Homes atesos presencialment	99	113	137	171	154	-9,94%	153
Dones ateses presencialment, com a (ex)parelles dels homes atesos	61	55	70	62	47	-24,19%	53
Homes participants en treball grupal	30	30	46	46	73	58,70%	43
Nombre de sessions grupals	80	87	89	84	109	29,76%	45
Tallers de prevenció per a adolescents i joves							
Hores de taller	318	372	460	383	452	18,02%	343
Participants	1.401	1.748	1.573	1.148	1.746	52,09%	1.204
Noies	737	934	803	561	815	45,18%	595
Nois	664	814	770	586	916	56,31%	598
Altres	-	-	-	-	-	-	11
Nombre de centres	22	32	25	24	31	29,17%	25
Circuit Barcelona Contra la Violència vers les Dones							
Accions formatives adreçades a professionals	13	18	9	2	0	-100,00%	1
Professionals formats	264	333	255	29	0	-100,00%	200
Acord Ciutadà per una Barcelona lliure de violència vers les dones							
Noves entitats adherides	21	48	52	72	27	-62,50%	17
Entitats adherides al final del període	558	606	658	730	715	-2,05%	733
Participants en les activitats	1.130	1.227	2.065	1.939	1.626	-16,14%	885

87

Direcció de Feminismes i LGTBI
Àrea Drets de Ciutadania, Cultura, Participació i Transparència

Informe de seguiment 2016-2017 de la mesura de govern: *Millora del sistema per a l'abordatge integral de les violències masclistes*

Notes:

- [1] La unitat familiar pot ser unipersonal o integrada per diversos membres. El SARA ha incorporat nous perfils de persones ateses: víctimes principals i víctimes col·laterals de la violència masclista. Per aquesta raó el total d'unitats familiars ateses per violència masclista és superior al de les dones víctimes d'aquesta violència. Els anys anteriors, aquests nous perfils no eren atesos per l'EAD i, per tant, no se'n faciliten dades.
- [2] La via d'urgència al SARA inclou aquelles dones que han estat ateses de manera immediata (màxim dues hores d'espera) al servei sense tenir cita prèvia sol·licitada.
- [3] Les dades corresponents a infants i adolescents fan referència a la totalitat d'aquesta tipologia d'usuaris i usuàries (fills i filles, nets i netes, etc.).
- [4] Aquesta dada no es recollia abans del 2015.
- [5] Aquest perfil no s'atena ni per l'EAD ni pel SAN. Es tracta d'adolescents que accedeixen directament al SARA sense l'acompanyament de persones adultes.
- [6] Aquestes dades poden tenir una lleugera variació un cop conclogui la sistematització informàtica del registre.

BCN

Informe de seguiment 2016-2017

de la mesura de govern:

***Millora del sistema per a l'abordatge
integral de les violències masclistes***

